د افغانستان اسلامـــــــــــــــــــــي جمهوريت
د پوهنـــــــــــــــــــــــــــــــې وزرات
د خوست ولایت د پوهنې رياست
د ګربزو د پوهنې آمريت

د کمپیوټر اساساتو نوټ

نوم:-------------------------------
دپلارنوم:--------------------------
ټولګی:----------------------------
درجه:-----------------------------

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: محمدنوازګربز

Prepared by: Mohammad Nawaz Gurbaz

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمپیـــــــــــوټر(Computer)

کمپیوټرپه لغت کې د (Compute) له کلمې څخه اخیستل شوي چې محاسبه کولوته وايي
کله چې (r) ورجمع کړو نو (Computer) ورڅخه جوړیږي چې محاسبه کوونکي ته وايي.
او په اصطلاح کې کمپیوټرهغه ماشین دی چې دمحاسبه کولولپاره استعمالیږي.
یا کمپیوټریو بریښنايي ماشین دی چې ورکړل شوي معلومات په ډېرچټکۍ سره تحلیل او تجزیه کوي او د هرډول غلطۍ او اشتباه څخه پرته دهغه نتیجه مونږ ته ښکاره کوي.

دکمپیوټر دندې

کمپیوټر په عمومي ډول لاندې څلوراساسي عملیې سرته رسوي.

۱. دمعلوماتو داخلول.
۲. دمعلوماتو تحلیل او تجزیه کول یا په هغو کار کول.
۳. دمعلوماتو بېرته خارجول یا دمعلوماتو نتیجه ښودل.
۴. دمعلوماتو ذخیره کول.

دکمپیوټرتاریخچه

۱- کمپیوټردلومړی ځل لپاره په (۱۹۴۲)م کال کې دیوه امریکایي عالم الاتاسوټ بري پواسطه اختراع شو.

۲- په (۱۹۶۰)م کال کې یو لوی کمپیوټر جوړشو چې پراخوالی یې دیوې کوټې په اندازه ؤ او ډېر کارکوونکي ورته په کار ؤ.

۳- اولین کوچنی کمپیوټر یا (PC) یعنې (Personal Computer) په (۱۹۷۹)م کال کې جوړشو، چې په لومړیو وختونوکې یې سرعت (پراخوالی) پنځه میګاهرټز ؤ.

۴- کمپیوټرته دکمپیوټر نوم دچین په هیواد ورکړل شوی دی.
دکمپیوټر ټول پرمختګ په (۲۰) یا (۴۰) کالونوکې ترسره شوی دی.

دکمپـیوټر ډولــــــــــــــونه

دکار او جوړښت له مخې کمپیوټرونه په درې ډوله دي.

۱- قیاسي (Analog) کمپیوټر.
۲- ترکیبي (Hybrid) کمپیوټر.
۳- رقمي (Digital) کمپیوټر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. **Analog کمپیوټر:** دا هغه کمپیوټر دی چې ددې په مرسته مونږ مقیاس (اندازه) معلومولی شو. لکه: په پټرول پمپ کې هغه ماشین چې نمبراړوي، ترمامیټر چې تبه معلوموي او داسې نور.

۲. **Hybrid** کمپیوټر: دا هغه کمپیوټر دی چې د (Analog computer)او (Digital computer) دواړو خصوصیات او دکار صلاحیتونه یکې وي.

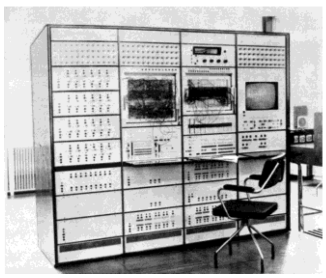

۳. **Digital کمپیوټر:** دا هغه کمپیوټر دی چې دبرقي سرکټ پواسطه کارکوي. په ډیجیټل کمپیوټر کې رنګونه، حروف، اوازونه، اعداد او هرڅه یکې ذخیره کیږي.

د کمپیوټر دسایز له نظره په څلور ډوله دی.

Supper computer

تر ټــــولو ډیر چټک کمپیوټر دی چې په ملــیونونو عملیـــې په یو ثانیه کې ســـــــــرته رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Mainframe computer

دا ډول کمپیوټر عمــــــــــــوما د (کمپیوټري شبکې) په څیر کار کوي او په یوه ثانیه کې میلیونه معلومات محاسبه کولی شي. دسوپر کمپیوټر ته سرعت، قدرت او قیمت یې کم دی.

Mini computer

دا کمپیوټرد واړه سایز او کم قیمت لرونکی دی چې د معلوماتو د زیرمه کولو په خاطر استعمالیږي. دا کمپیوټرتجارتي شرکتونو، دولتي ادارو، ساینسي لابراتوارنو کې کارول کیږي.

Micro computer

د نن ورځې دوديز کمپیو ټرونه دي چې د شخصي ګمپیوټرونو په نامه هــم یادیږي .دا کمپیوټرونه په حجم کې واړه ، په کار کې ښه او بیه یې ارزانه ده.

دکمپیوټر نور ډولونه

١. ډیسکټاپ کمپیوټر (Desktop computer)
٢. لیپټاپ کمپیوټر (Laptop computer)
٣. فامټاپ کمپیوټر (Palmtop computer)
۴. PDA computer (Personal Digital Assistance)

کمپیوټر دوې برخې لري

1. **Internal parts of Computer**
2. **External parts of Computer**

(c) ketabton.com: The Digital Library

External Parts of Computer:

- Case
- Monitor
- Keyboard
- Mouse
- Speaker
- Printer
- Scanner
- Webcam

Internal parts of Computer:

- Main board
- CPU Processor
- Hard Disk
- Power Supply
- RAM
- ROM
- CARDS (VGA, Sound, LAN, Modem)
- Drives (CD room, Falsh)

دکمپـــــیوترجـــــــــوړښت

کمپیوترله دوو اساسي برخوخخه جوړشوی دی.

(2) Software (پوستکالی)   (1) Hardware (سختکالی)

Hardware: دا دکپیوترهغه فزیکـــــي برخې دي چه په سترګولیدل کیږي اودلاس پواسطه لمس کیږي. لکه: Keyboard, Monitor, Mouse, Speaker, Modem او داسي نور.

Hardware عمومي په دوو برخو ویشل شوي دی.

(2) Output devices   (1) Input devices

Input devices: دا دکمپیوتر هغه برخې دي کوم چې مونږ ددې پواسطه کمپیوترته معلومـــــات داخلوو. لکه: Keyboard, Mouse, Scanner, Digital camera اونور.

Input devices دوې اصلي برخې لري.

(2) Mouse   (1) Keyboard

Keyboard: دا هغه آله ده چې په کمپیوترکي دلیکني لیکلو په خاطراستعمالیږي.
کیبورډ زیاتې بټنې لري چې Keys ورته ویل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Mouse: دا هغه آله ده چې دکمپیوټرپه سکرین باندې کرسر ته دحرکت ورکولو لپاره استعمالیږي. موس درې بټنې لري.

1. Right Click
2. Left Click
3. Scroll button

ماوس په درې ډوله دی

1. Serial Mouse
2. Ps/2 Mouse
3. Wireless Mouse

Serial Mouse: دا هغه ماوس دی چې بیضوي شکل لري او په هر کمپیوټر کې کارکوي پدې ماوس کې ۹ ستنې موجودې دي.

PS/2 Mouse: دا هغه ماوس دی چې د موږک په شان شکل لري او په هر قسم کمپیوټرکې کار کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Wireless Mouse: دا هغه ماوس دی چې بې تاره کار کوي، تار نه لري او دتلويزيون دريموت په شان کار کوي.

Modem: دا دکمپيوټرهغه آله ده چې کمـــپيوټرته دانټرنيټ ورکولو لپاره استعماليږي يعنې کمپيوټر انټرنيټ ورکوي.

Speaker: دا هغه آله ده چې دکمپيوټرڅخه آواز خارجوي لکه دويډيو آواز، دموسيقۍ آواز، دفلم آواز او داسې نور.

Scanner: دا هغه آله ده چې د کاپي اخيستلو لپاره استعماليږي يعنې دکتاب، مجلې، عکس، نوټ او داسې نورو شيانو څخه کاپي پرې اخيستل کيږي.

Scanner دوې لويې برخې لري.

(1) Hand-held scanner (2) Flatbed scanner

Hand-held scanner: دا هغه سکنر دی چې په کتابخانو يا عمومـــي دوکانونو کې استعماليږي، چې کمپيوټرته دبيولاربنونه کوی يعنې دشيانو بيه ورته ښايي.

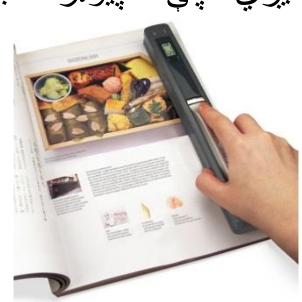

(c) ketabton.com: The Digital Library

Flatbed scanner: دا هغه سکنر دی چې لیکنه، ګرافونه، عکســـونه اوداسې نور دکمپیوټرپه میمري کې ذخیره کوي.

Digital camera: دا هغه آله ده کوم چې عکس یا ریکارډ په دوامدارډول اخلــې او مونږ ته یې په سکرین باندې ښايي.

Digital Camera

Output devices: دا هغه آلـــې دي کوم چې مونږ ته دکمـــــپیوټر څخه معلومات خارجوي، یعنې مونږ ته معلومات راکوي.
لکه: Printer, Monitor او داسې نور.

Software:د کمپیوټرهغه فزیکي برخې دي چه په سترګــولیدل کیږي اودلاس پواســـطه نه لمس کیږي. لکه: Word pad, MS word and all programs.

Software په عمومي ډول په دوو برخو ویشل شوی دی.
(1) System software (2) Application software

System software: د User او کمپیوټر ترمنځ اړیکــــــې ته سیستم سافـــتویر ویل کیږي یا هغه سافتویر دی چې د هارډویر دکنترول دنده په غاړه لري. ښه مثال اپریټینک سیستم دی.
لکه: Window Xp , Windows 7, Windows 8 .

Operating system: هغه مهم سافټویردی چې په کمپیوټرکې مرکزي رول لوبي او نور ټول سافټویرونه دهمدې سافټویر پواسطه کار سرته رسوي.

Application software: دا هغه سافټویر دی کـوم چې د User وظیفـې حل کوي. او پخپله هم دسیستم سافټویر په مټ کار ترسره کوي.
لکه: MS word, MS excel and etc.

Monitor: دا هغه پرده ده چې کمپیوټر مونږ ته ټول معلومات ښيي یعنې ښکار کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې نوموړي پرده د ليدني ښودني واحد دی.

Monitor په دوه ډوله دی.

(1) Monochrome Monitor   (2) Color Monitor

Monochrome Monitor: دا هغه منیتور دی چې په سپین یا خړ رنګ معلومات ښکاره کوي. او په واضح ډول رنګ نه شکاره کوي. دا ډول منیتور د سترګو لپاره زیات تاواني دی او سترګې خرابوي.

Color Monitor: دا هغه منیتور دی چې په مختلفو رنګونو معلومات ښکاره کوي او په میلیونه رنګونه لري. دا ډول منیتور دسترګو لپاره لږ تاواني دی.

Printer: دا هغه آله ده چې دليکني دچاپ کولو لپاره استعماليږي لکه کتابونه، مجلې، نوټونه، ورځپاڼې او داسې نورشيان پرې چاپ کولی شو.

Printer زیات ډولونـــه لري خو ځـــينې يې لانـــدې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Dot Matrix Printer: دا ډول پرنټر ليکنه په تور او ساده ډول چاپوي چې ساده پرنټر ورته ويل کيږي.

Inkjet Printer: دا هغه پرنټر دی چې ليکنه رنګه چاپوي لکه کتاب، عکس او داسي نور دې ته رنګه پرنټر ويل کيږي.

Laser Printer: دا هغه پرنټر دی چې ليکنه په ډېر تيز رنګ سره چاپوي.

Keyboard

دا دکمپيوټر هغه آله ده چې په کمپيوټرکې دليکنې ليکلو لپاره استعماليږي.
په کيبورډ باندې بټنو ته Keys ويل کيږي.

Keys of Keyboard

په کيبورډ کې بټنې په څلورو ګروپونو ويشل شوي دي.

1). Function keys
2). Typewriter area
3). Numeric keypad
4). Cursor control keys

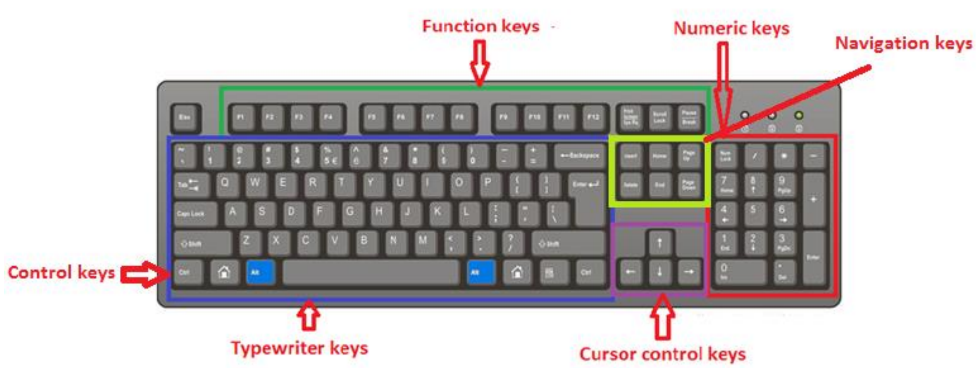

(c) ketabton.com: The Digital Library

Function keys

دا بټني په کيبورډ ۱۲ دی چــــــې هـره بټن ځانــته وظيفه اجراء کوي.

لکه: F1, F2, F3, F4, F5, F6, F7, F8, F9, F10, F11, F12.

دا بټني کمپيوټرته د مختلفو کماندونو ورکولو لپاره استعماليږي.

F1: دا بـــتن په پروګرام کـــــــــې د Help Menu خلاصـــــــولولپاره استعمالـــــــيږي.
يعني کله چې تاسو دکمپيوټر دپروګرام دکمپيوټر په اړه معلومات غواړئ له دې طريقه څخه پيداکولـــی شئ.

F2: دا بټن په کمپيوټر کــــــې انتخاب شوي فايل ته د نوم وربدلولو لپاره استعماليږي.
F3: دا بټن په کمپيوټر کــــې د فايلونو دپلټلـــو لپاره استـــعماليږي يعني ددې بټن په کليک کولو سره په کمپيوټرکې Search box خلاصيږي او ددې لارې مونږ هرڅه پلټلی شو.

F4: دا بټن Windows explore باندې د ادرس بار څرګندولو لپاره استعماليږي.
F5: دا بټن دکمپيوټر دويندوز دتازه کولو لپاره استعماليږي.
F6: دابټن دکمپيوټر په ويندوز باندې د افشنونو په ګوته کولو(اشاره کولو) لپاره استعماليږي.

F7: دا بټن په کمپيوټر کې د کمپيوټرآواز د بندولو لپاره استعماليږي.
F8: دا بټن په کمپيوټر کې د آواز دکمولو لپاره استعماليږي.
F9: دا بټن په کمپيوټر کې د اواز د زياتولو لپاره استعماليږي.

F10: دا بټن په کمپيوټرکې دمينوبار د فعالولو لپاره استعماليږي.
F11: دا بټن په کمپيوټر کې دصفحې يا عکس په مکمل سکرين کې دښودلو لپاره استعماليږي.
F12: دا بټن په په پروګرام کې دفايل دساتلو لپاره استعماليږي.

Typewriter area

پدې بټنوکې Alphabetic keys, Numeric keys, symbol keys بټنې شاملې دي.

Alphabetic keys

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا بټنـــې دلیکنـــــــــې لیکلو لپاره استعمالیږي چې ټولـــې ۲۶ بټنې دي.

Numeric keys

دا بټنــــــې د عددنو لیکلو لپاره استعمالیږي لکه: 1, 2, 3, 23, 45, او داســـــــــــې نور.

Symbol keys

دلته په Typewriter area بعضو بټنو باندې سمبولونه لیکل شوي دي چې دسمبولونو دلیکلو لپاره استعمالیږي. لومړۍ به په Shift key باندې کلیک کوو وروسته په سمبول باندې کلیک کوو نو سمبول لیکل کیږي.

Numeric keypad

دا بټنې د اعدادو لیکلو لپاره استعمالیږي او جمع، منفي، ضرب او تقسیم علامو لیکلو لپاره هم استعمالیږي. که چیرې په کیبورډ کې Num lock بټن فعاله وي نو نوموړي بټنې کار کوي او که چیرې Num lock بټن عیر فعال وي نو Numeric keypad بټنې کار نه کوي.

Cursor control keys

دا بټنې کښته، پاس، ښي طرف ته او چپ طرف ته دکرسردحرکت کولو لپاره استعمالیږي. او دArrows keys په نوم هم یادیږي.
او Navigation keys هم په دغو بټنوکې شاملې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Cursor keys

په کیبورډ بعضي بټني

Tab: دا بټن په پروګرام کرسرته دحرکت ورکولو لپاره استعماليږي يعني ددې بټن په کليک کولو سره کرسر مخکي حرکت کوی.

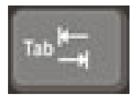

Shift: دا بټن په کيبورډ کي دنورو بټنو سره يوځای استعماليږي. په کيبورډ کي دوې **Shifts** بټني شاملي دي چي يوه ښي طرف ته او بله چپ طرف ته موقعيت لري.
مثال: که چيرې دانګليسي کوچنۍ توری په غټو تورو ليکو نو لومړی په **Shift** بټن باندې کليک کوو وروسته په انګليسي کوم يو توري باندې کليک کوو نو توری په غټو تورو ليکل کيږي.

Caps lock: که چيرې نوموړي بټن فعاله وي نو انګليسي توري په غټوتورو ليکل کيږي او که چيرې نوموړي بټن عيرفعاله وي نو انګليسي توري په کوچنۍ تورو ليکل کيږي.

Enter: دا بټن په کمپيوټر کـــــــــــــي مختلفـــــــــــي وظيفـــــــــــې اجراء کوي.
١). ددې بټن په کليک کولو سره په پروګرام کي نوي لاين شروع کيږي.
٢). دا بټن دکليک وهلو دنده هم سرته رسوي.
Enter بټن ته Return key هم ويل کيږي.

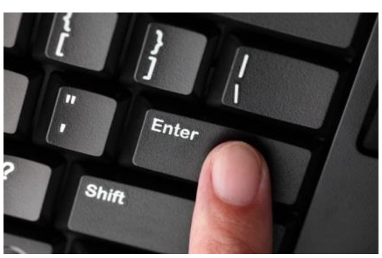

Spacebar: دا بټن ليکنــــــــــــــي ته دفاصلـــــــــــــــي دورکولولپاره استعماليږي.
يا دکرسر دحرکت کولو لپاره استعماليږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Backspace: دا بټن دليکلني دختمولولپاره استعماليږي اوانتخاب شوي ليکنه هم ختموي.

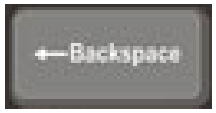

Navigation keys: دا بټنـــي مختلفـــــي وظيفــــــي ســرته رســــوي.
او پدې بټنـــــــــــي کـــــي Arrowsبټني هم شاملي دي.
لکه: Page up, Page down, Home, End, Insert, Delete.

Page up key

دا بټن په پروګرام کې دکرسر دپورته خواته يعني دپروګرام سر ليکـــــــــي ته دکرسر دحرکت کولو لپاره استعماليږي.

Page down key

دا بټن په پروګرام کې دکرسر دلاندې خواته يعنــــي دپروګرام اخري ليکي ته دکرسر دحرکت کولو لپاره استعماليږي.

Home key

دا بټن په زياتو پروګرامونو کـــــــي دکرسر دلاين سر ته حرکت کولو لپاره استعماليږي. او کرسر دجملې سر ته حرکت کوي.

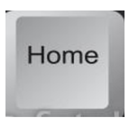

End key

دا بټن په زياتو پروکرامونــــــــــو کې دليکــــــــي اخرته يا دجملې اخرته دکرسر دخرکت کولو لپاره استعماليږي.

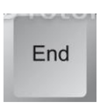

Insert key

دا بټن په پروګرام دفايل راوړلو لپاره استعماليږي.

Delete key

دا بټن دليکنې يا فايل دختمولو لپاره استعماليږي.

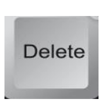

(c) ketabton.com: The Digital Library

Control keys: دا بټنې دنورو بټنو سره يوځای وظيفه اجراء کوي نومو ړي بټنې دوې دي چې يوه ښي طرف ته او بله چپ طرف ته موقعيت لري.

Alt keys: دا بټنې دنورو بټنو سره يوځای کار کوي چې نومو ړي بټنې په کيبورډ کې دوې دي چې يوه ښي طرف ته او بله چپ طرف ته موقعيت لري.

Home: دا بټن په پروګرام کې دليکي چپ طرف ته دکرسر حرکت کولو لپاره استعماليږي.

End: دا بټن په دصحفې يا دفايل دختمولو لپاره استعماليږي يا په پروګرام کې دلاين ښي طرف ته د کرسر دوړلو لپاره استعماليږي.

ESC: دا بټن په کمپيوټرکې دموجوده کار دختمولو لپاره استعماليږي.
PrntScr: دا بټن په کمپيوټرکې د سکرين شاټ اخيستلو لپاره استعماليږي.

Windows button: دا بټن د **Start Menu** دخلاصولو لپاره استعماليږي.
Fn button: دا بټن په کمپيوټرکې د هارډوير د کنترولولو لپاره استعماليږي لکه د سکرين رڼا تيزولی.

Internal part of Computer دکمپيوټرداخلي برخې

System unit

دا دصندوق په شان بند شوي دکمپيوټر يوه برخه ده چې کمپيوټر ته دمعلوماتو په داخلولو کې مرسته کوي يعنې کمپيوټر ته معلومات داخلي. او زياتې برخې لري چې په لاندې ډول دي.
CPU, Memory, Main board, VGA card, Fax modem car, Sound card,. Ram card

Tower System

او System unit په دوه ډوله دی.
Desktop Tower

Desktop system unit

(c) ketabton.com: The Digital Library

CPU(Central Processing uint) مرکزي دچلولوبرخه

دا دکمپیوټر یوه مهمه برخه ده چې دکمپیوټر په مشکلاتو باندې فکرکوي او دکمپیوټرتول مشکلات حل کوي، او دکنترول عمومي مرکز دی چې دې ته دکمپیوټر دماغ هم ویل کیږي.

CPU تقریباً 1,5 inchesمربع وي.

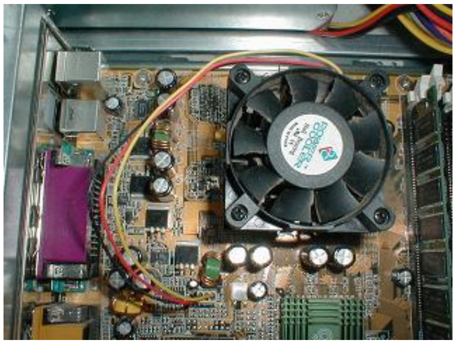

Main board or Mother Board

Main Board: دا هغه تخته ده چې د کمپیوټر ټولي تختيورباندې نصب کیږي؛ او ورباندې د مختلفو کارتونو، مختلفو کیبلونو او سي پي یو او داسې نور ورباندې نصب کیږي.

لکه: Ram, Rom, Microprocessor, Modem, CD rom etc.

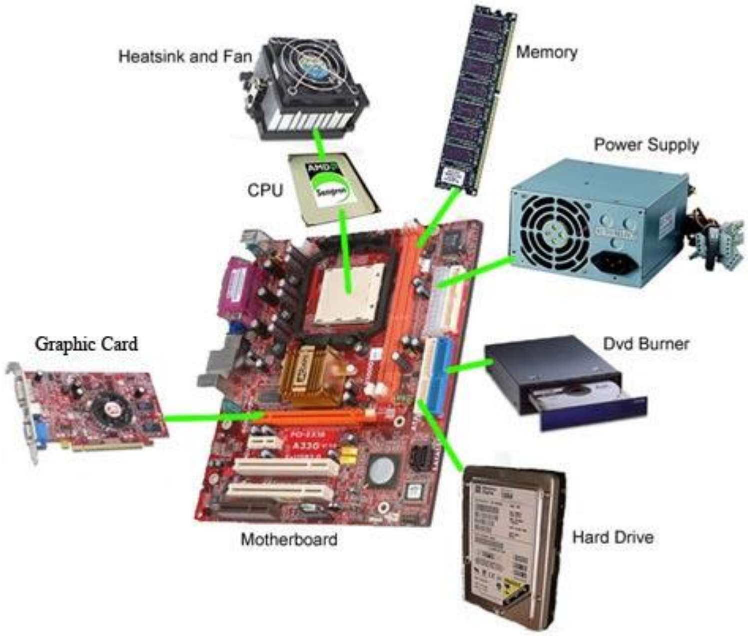

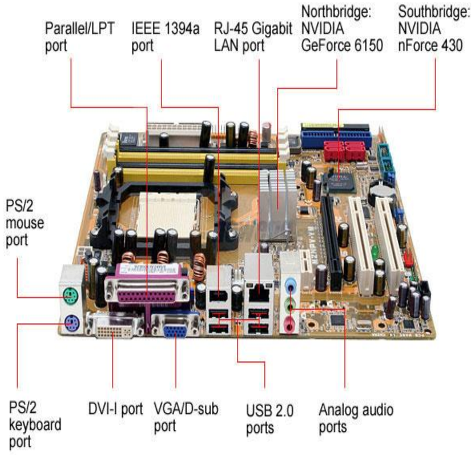

Memory devices: دا هغه برخه ده چې د کمپیوټر ټـــــول مـــعلومـــــــات ذخیره کوي. او په دوه ډوله ده.

i). Internal memory devices
ii). External memory devices

(c) ketabton.com: The Digital Library

Internal memory devices

دا هغه میموري دي کوم چې په کمپیوټرکې پـــخپلـه وجود لري او دکمپنــــې لخوا ورته ټاکل شوي او په کمپیوټر کې معلومات ذخیره کوي.

په دوه ډوله ده.

RAM and ROM

RAM

RAM (Random access memory)

دا هغه میموري ده چې معلومات ذخیره کولی شي چې نوموړې میموري ته دایمي میموري هم ویل کیږي.

ROM

ROM (Read only memory)

په دا ډول میمري کې مونږ فقط حاضر معلومات لوستلـــــی شو مګر بدلولـــی یې نشو، او دایمـــي طبیعت لري. که چیرې کې هارډیسک نه وي، دا میموري هم کار کولی شي.

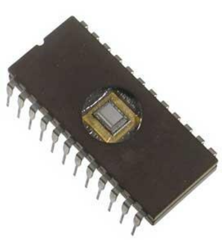

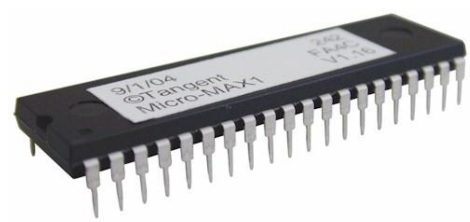

External memory devices

دا ډول میمري ډېر زیات مــقدار معلومـــــات ذخیره کـــــــــوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

USB Port

د USB مخفف (Universal Serial Bus) ده چې چې ددې برخې له لیارې کولای شو چې د کمپیوټر سره یو شی رابطه یعنې پیوست کړ، مثال: Flash drive، Mouse, Scanner......

Flash Drive

فلش ډرائیو د معلوماتو د ذخیره کولو لپاره یوه بنه آله ده چې د USB Ports له لیارې د کمپیوټر سره پیوست کیږي.

Hard disk: دا د کمپیوټر په CPU پورې نصب شوي وي، چې د معلوماتو د ساتلو لپاره استعمالیږي. مونږ د هارډیسک سره صرف **GB** وینو چې دغه د هارډیسک سپیډ دی.

Hard Disk drive

GB

MB (Mega byte)
GB (Giga byte)

CD-ROM
(Compact Disk, Read Only Memory)

CD ROM کولای شـــــــي چې معلومات او پروګرامونه ولولــــــــــــي او ذخیره یې کړي.

CD
(Compact Disk)

سي ډي د معلوماتو په نقلولو کې مرسته کوي یعنې ددې په مرسته کولی شو ډیر څه کمبیوټر ته نقل او د سي ډي په مرسته کمپیوټر ته منتقل کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

DVD
(Digital Versatile Disc)

ډی وی ډی د لوړ ظرفیت له امله د فلمونو، پروګرامونو د ساتلو او انتقالولو لپاره استعمالیږي.

Tape drive: دا د کېبل پواسطه په System unit پورې نښلول کیږي، چې معلومات لولـــــــــي او لیکي یې چې دې ته Tape Backup هم ویل کیږي.
او 1/4 inches پراخ دی.

Power supply

د کمپیوټر له مهمو پرزو څخه ده چې د کمپیوټر ټولو برخو ته برق

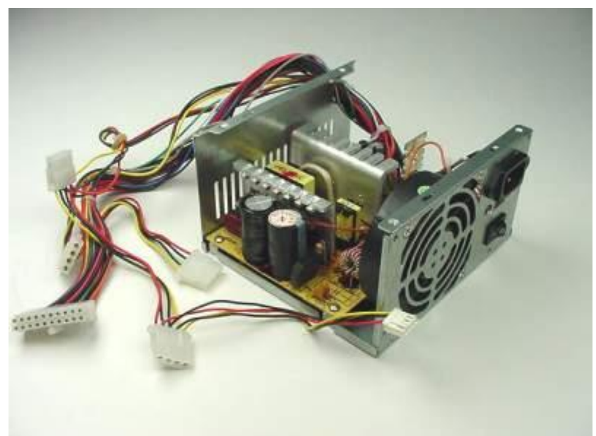

Windows 7

ویندوز په لغت کې کړکۍ ته وایي او دکمپیوټر اساسي پروګرامونو څخه یو پروګرام دی چې په یو وخت کې کولای شي څو دوسیې د ویندوز په صفحه د کړکۍ په شکل خلاصې کړي.

ویندوز ۷ لاندې مهم پروګرامونه لري.

- Notepad
- WordPad
- Paint pad

(c) ketabton.com: The Digital Library

Notepad Program

دا دوینډوز هغه پروګرام دی چې په کمپیوټر کې دساده لیکنې لپاره استعمالیږي.
یعنې په دې پروګرام کې فقط ساده لیکنه کیږي.

د Notepad پروګرام دخلاصولو طریقې

1. Start button- search box- write notepad- enter.
2. Start button- Run- write notepad – Ok or Enter.
3. Start button – All programs- accessories- Click on notepad.
4. Start button- All programs- accessories- right on notepad – write any shortcut key.
5. Open notepad- write “Start space notepad”- save – after name write “.bat”- double click on saved file.
6. Open CMD – write “Start notepad” – Enter.

د Notepad پروګرام دبندولو طریقې

1. File menu- click on exit.
2. Caption button- click on close.
3. Right click on title bar – click on close.
4. Alt+F4
5.

(I.D.E Integrated Development Environment)

1. Title bar
2. Caption button
3. Menu bar
4. Text area
5. Status bar

(c) ketabton.com: The Digital Library

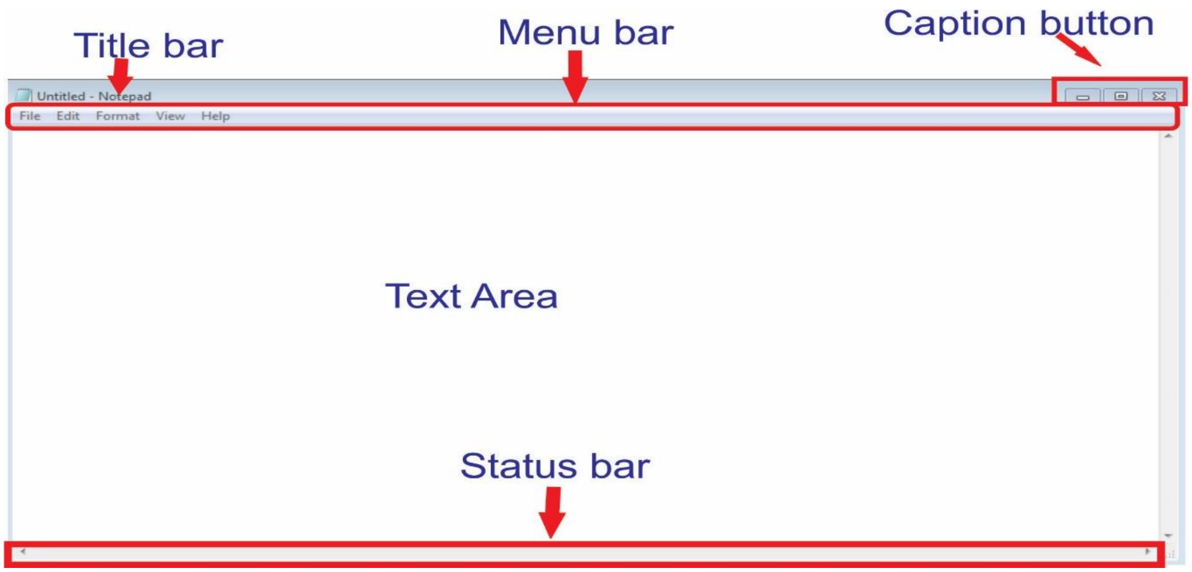

Title bar: په Title bar کې دهرپروګرام نوم لیکل شوي وي.
Caption button: پدې کې درې بټنې شاملې دي چې لاندې ډول دي.
Minimize: دا بټن د پروګرام د کوچني کولو او لویولو لپاره استعمالیږي.
Maximize: ددې په کلیک کولو سره د پروګرام صفحه د کمپیوټر Taskbar ته ځي.
Close: دا بټن دپروګرام د بندولولپاره استعمالیږي.
Menu bar: په منیوبار کې د نوټ فډ پروګرام منیوګاني شتون لري.
Text Area: دا په پروګرام کې هغه ساحه ده کوم چې لیکل پکې کیږي یعنې دې ته دلیکلو ځای هم ویل کیږي.

File Menu

په File menu کې دا لاندې کماندونه شتون لري.

1. New
2. Open
3. Save
4. Save as
5. Page setup
6. Print
7. Exit

(c) ketabton.com: The Digital Library

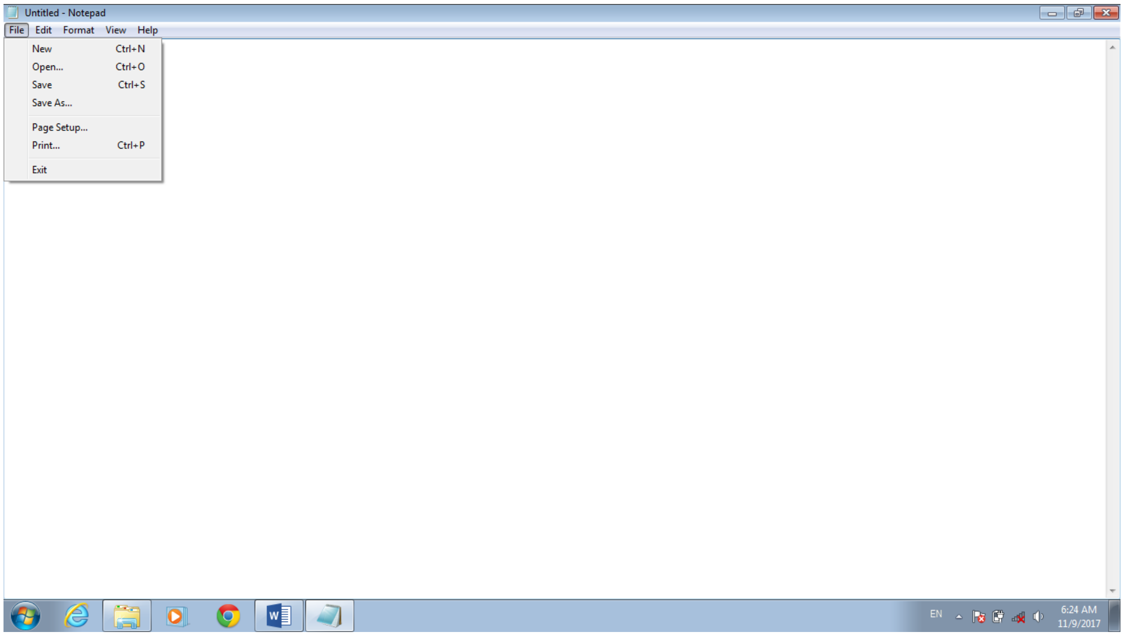

New: دا کمانډ په پروګرام دنوي صفحې منځته راوړلو لپاره استعمالیږي.
شارټ کټ یې Ctrl+N ده.

Open: داکمانډ په پروګرام دیوي دوسیي یا لیکنې دخلاصولو لپاره استعمالیږي.
هغه لیکنه کوم چې مونږ په کمپیوټرکې مخکې ساتلې وي.
شارټ کټ یې Ctrl+O ده.

Save: ددې کمانډ په ذریعه مونږ کولی شو چې یوه لیکنه په کمپیوټرکې وساتو. یعني په کمپیوتر کې دیوې لیکنې یا دوسیې دساتلو لپاره استعمالیږي.

Save as: ددې کمانډ په واسطه مونږکولی شو چې یوه لیکنه یا فایل په څو نومونو یې په کمپیوتر کې ساتلی شو. شارټ کټ نه لري.

Page setup: ددې کمانډ په ذریعه کولی شو چې خپله لیکنه مخکې دچاپولو نه اندازکولی او ترتیب کولو شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

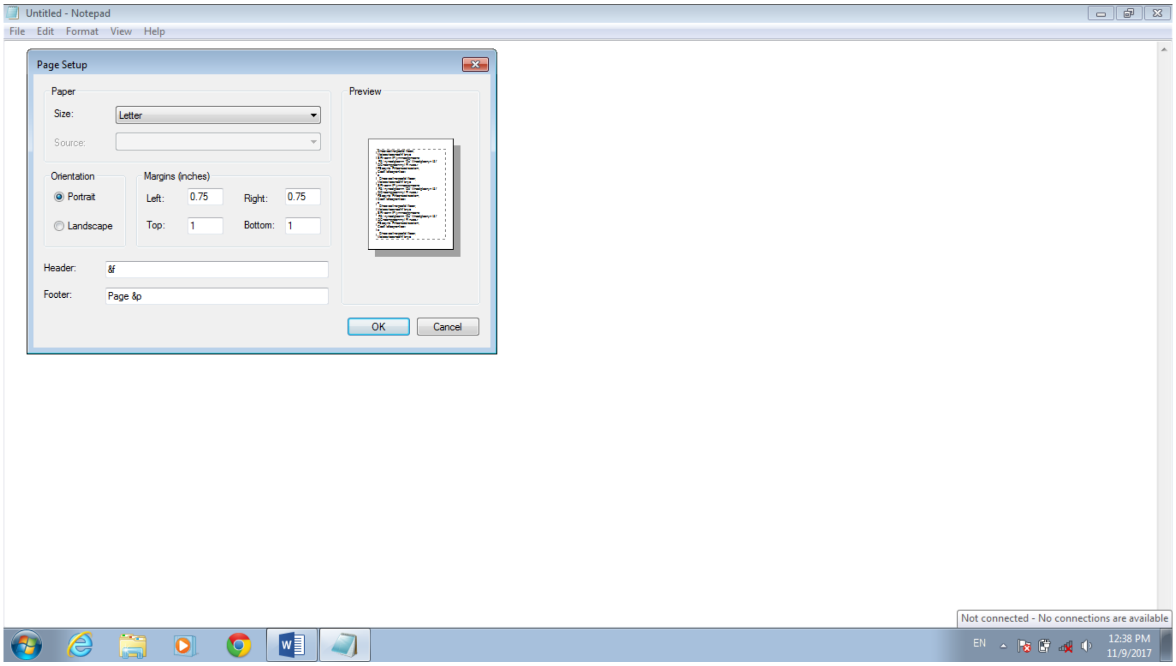

Size: ددې کمانډ پواسطه مونږ دخپلې صفحې اندازه ټاکلی شو. که دزمونږ صفحه A4 نو A4 انتخابوو اوکه دمونږصفحه A3 نو A3 انتخابوو.

Orientation: پدې کې دوه کماندونه شتون لري چې Portrait او بل Landscape دی.
که Portrait انتخاب کړو نو صفحه په افقي چاپیږي. او Landscape انتخاب کړو نو صفحه عمودي چاپیږي.

Margins (inches): دا کمانډ دصفحې دخنډو اندازې لپاره استعمالیږي.
پدې کمانډ کې Left,Right,Top,Bottom شامل دي.
Right: ددې پواسطه دصفحې دښې طرف اندازه ټاکل کیږي.
Left: ددې پواسطه دصفحې دچپ طرف اندازه ټاکل کیږي.
Top: ددې پواسطه دصفحې د سر طرف اندازه ټاکل کیږي.
Bottom: ددې پواسطه دصفحې دلاندې طرف اندازه ټاکل کیږي.

Header: دا کمانډ په پروګرام کې دسرټکي یا عنوان لپاره استعمالیږي چې که مونږ وغواړو چې لیکنې ته عنوان ور کړو نو ددې کمانډ په استفادې سره کولی شو.
Footer: دا کمانډ په پروګرام کې دصفحې دښکته خواکې دیوې لیکنې لیکلو لپاره استعمالیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Print: دا کماند په پرواګرام کې دلیکنې دچاپ کولو لپاره استعمالیږي.
شارټ کټ یې Ctrll+P ده.

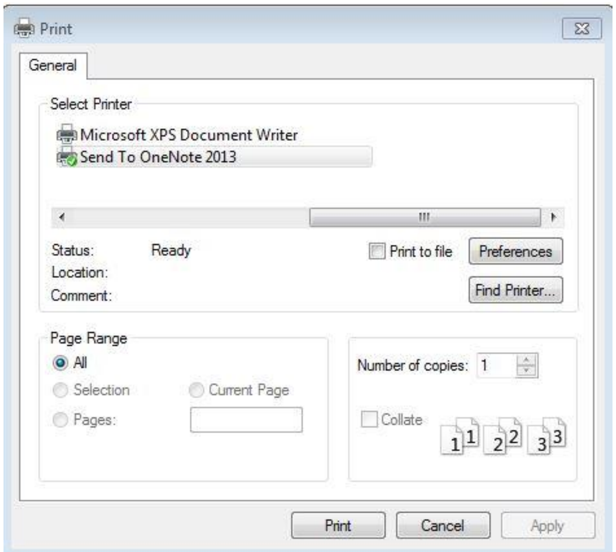

Select printer: ددې په ذریعه باندې دپرنټر نوم انتخابیږي. کوم پرنټرچې مونږپه کمپیوټرکې انسټال کړی وي.

Page range: ددې کماند پواسطه مونږ دصفحې شمېر ټاکلی شو. یعنې چې مونږ څومره صفحې چاپ کړو.

All: که دا کماند انتخاب کړو نو ټولو لیکنه چاپیږي.

Selection: که دا کماند انتخاب کړو نو فقط انتخاب شوي لیکنه چاپیږي.

Pages: که چیرې وغواړی چې د لسمې صفحې تر شلمې صفحې پورې دچاپ شي او نوره لیکنه د نه چاپیږي. نو لومړی به Pagesانتخابوو وروسته به (10-20) پکې لیکو نو د۱۰ نه تر ۲۰ پورې صفحې به چاپیږي او نوره صفحې به نه چاپیږي.

Current page: که دا کماند انتخاب کړو نو موجوده صفحه به چاپیږي. موجوده هغه صفحه ده چېرته چې کرسر وي.

Number of copies: دا کماند په پروګرام د نوټونو یا کتابونو دشمېر لپاره استعمالیږي. که مونږ وغواړو چې لس کتابونه یا نوټونه دچاپ شي نو لس پکې لیکو.

Collate: که دا کماند انتخاب کړو نو لومړی صفحه به لس ځله چاپیږي او بیا به دوهمه صفحه لس ځله چاپیږي او همدغسې مسلسل چاپیږي.

Exit: دا کماند دپروګرام دبندولو لپاره استعمالیږي کله چې مونږ په دې کماند باندې کلیک وکړو نو پرانستل شوی پروګرام بندیږي.

Edit Menu

پدې منیو کې لاندې کماندونه شتون لري.

1. Undo
2. Cut
3. Copy
4. Paste
5. Delete

(c) ketabton.com: The Digital Library

6. Find
7. Find next
8. Replace
9. Go to
10. Select All
11. Time/Date

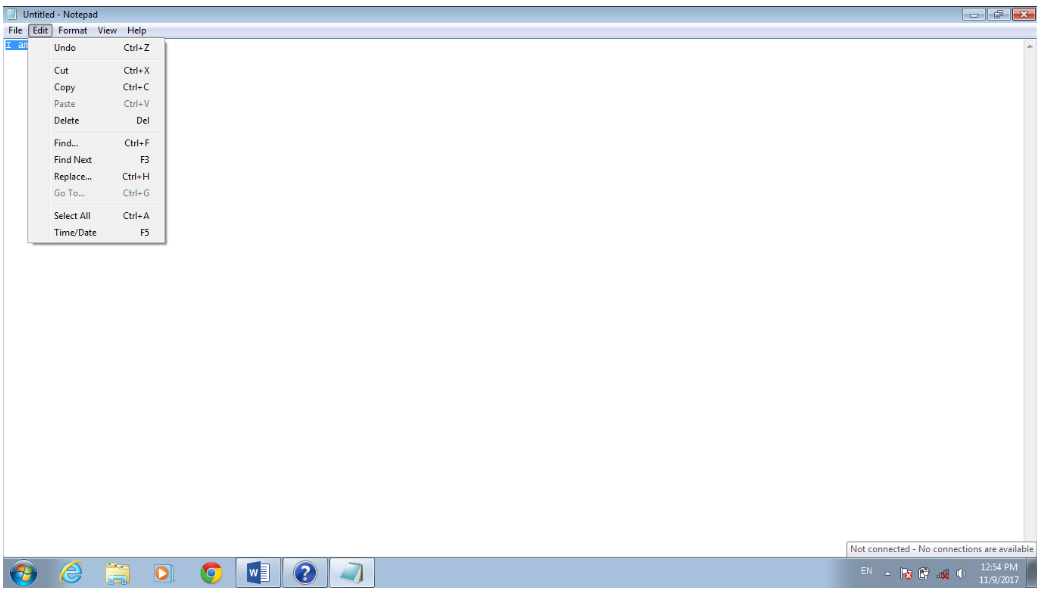

Undo: دا کمانډ په پروګرام کې اجراء شوي کار خپل حالت ته راولي.
یعني که چېرې مونږ په پروګرام یوه لیکنه ختمه کړه نو وغواړو هغه لیکنه بیرته د راشي نو په undo باندې کلیک نو ختمه شوي لیکنه بیرته راځي. شارټ کټ یې Ctrl+Z دی.

Cut: دا کمانډ په پروګرام کې دیوې لیکنې ختمولو لپاره استعمالیږي.
شارټ کټ یې Ctrll+X ده.

Copy: دا کمانډ په پروګرام دیوې لیکنې څخه د کاپی اخیستلو لپاره استعمالیږي.
چې لیکنه هم هغه ځای کې هم پاتې شي او بل ځای ته یې هم ترې انتقال کړو.
شارټ کټ یې Ctrll+C ده.

Paste: دا کمانډ دیوې لیکنې دانتقالولو لپاره استعمالیږي. کله چې یوه لیکنه Cut یا Copy کړو نو د Paste پواسطه یې بل ځای ته انتقالولی شو. شارټ کټ یې Ctrll+Vده.

Delete: دا کمانډ په پروګرام کې دلیکنې ختمولو لپاره استعمالیږي. چې په پروګرام کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه لیکنه ختموي یا یې پاکوي.

Find: دا کمانډ په پروګرام کې دیوې کلمې دلټون یا پیداکولو لپاره استعمالیږي. کله چې مونږ زیاته لیکنه کړې نو مونږ غواړو چې یو لغات یا کلمه پیداکړو نو ددې کمانډ په استفادې سره مونږ یولغات یا کلمه پیداکولو شو. شارټ کټ یې Ctrll+Fده.

Find What: پدې ځای کې مونږ هغه کلمه لیکو کوم چې مونږ یې پیداکوو.

Find Next: کله چې مونږ په لیکنه کې یوه کلمه زیاته لیکلې وي نو ددې بټن په کلیک کولو سره مونږ ته نوره کلمې هم پیداکوي.

Cancel: دا دپرانستل شوي چوکاټ څخه دایستلو لپاره استعمالیږي.

Direction: په دې دوه افشنونه شتون لري چې Up او Down دی. کله چې په Down باندې کلیک وکړئ نو یوه کلمه یا لغات دپاس خوا نه ښکته خواته پیداکوي. او کله چې په Up باندې کلیک وکړئ نو یوه کلمه یا لغات دښکته خوا نه پاس خواته پیداکوي.

Match case: که دې ته کلیک اینبودل شوي وي نو مونږ ته هغه کلمه پیداکوي چې په یو شان تورو لیکل شوي وي. یعنې که یوه کلمه په غټو تورو لیکل شوي وي نو په غټو تورو یې پیداکوي او په کوچنۍ تورو یې نه راته پیداکوي. او که په کوچنۍ تورو لیکل شوي وي نو په کوچنۍ تورو یې پیدا کوي او په غټوتورو یې نه پیداکوي.

Find Next: ددې کمانډ په کلیک کولو سره مونږ ته نورو کلمې پیداکوي چې په لیکنه کې زیاتې لیکل شوي وي. شارټ کټ یې F3 ده.

Replace: دا کمانډ په پروګرام یوه کلمه په بله کلمه بدلولولپاره استعمالیږي.

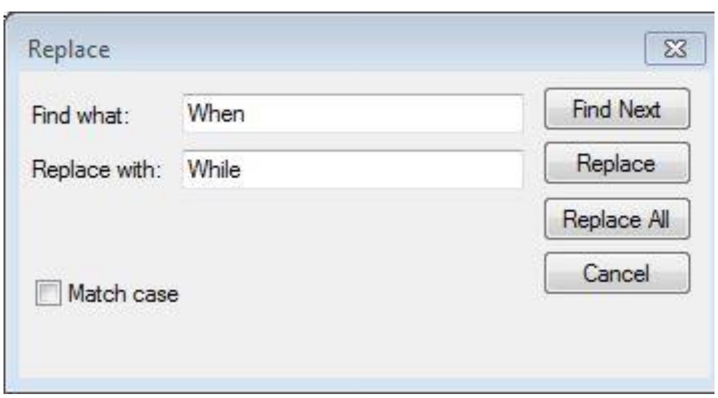

Find what: پدې کې مونږ هغه کلمه لیکو چې په لیکنه کې شامله وي.

Replace with: پدې کې مونږ هغه کلمه لیکو چې په بله کلمه یې بدلوو.

Find Next: دا دکلمی دپیداکولو لپاره استعمالیږي.

Replace: دا کمانډ یوه کلمه په بله کلمه دبدلولو لپاره استعمالیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Replace All: دا کمانډ په پروګرام کې زیاتې کلمې په بله کلمه بدلولو لپاره استعمالیږي.

Cancel: دا کمانډ دپرانستل شوي کمانډ دبندولو لپاره استعمالیږي.

Match case: که دې ته کلیک ایښودل شوي وي نو هغه کلمه په بله کلمه بدلوي چې
چې په یوشان تورو لیکل شوي وي.

Go To: دا کمانډ په پروګرام کې دلیکنې لیکوته دکرسر حرکت کولو لپاره استعمالیږي.
لومړی دا کمانډ عیرفعال وي او کله چې وغواړو چې فعال یې کړو نو Format menu ته ځو
او Word wrap باندې کلیک کوو نو بیا فعالیږي. شارټ کټ یې Ctrll+G ده.

Select All: دا کمانډ په پروګرام کې دټولې لیکنې دانتخابولو لپاره استعمالیږي.
شارټ کټ یې Ctrll+A ده.

Time/Date: دا کمانډ په پروګرام کې دتاریخ او وخت دمنځته راوړلو لپاره استعمالیږي.
یعنې دا کمانډ دپروګرام صفحې ته تاریخ او وخت راوړي. شارټ کټ یې F5 ده.

Format menu

پدې منیو دا لاندې کماندونه شتون لري.

1. Word wrap
2. Font

Word wrap: کله دا کمانډ فعال وي نو لیکنه دپروګرام دصفحې سره سم ماتیږي او کله
عیرفعال نو لیکنه دپروګرام دصفحې سره سمه نا ماتیږي او همدغسې جریان مومي.

Font: ددې کمانډ په ذریعه مونږ کولی شو چې دیوې لیکنې شکل، اندازه، سټایل ته تغیرورکړو.

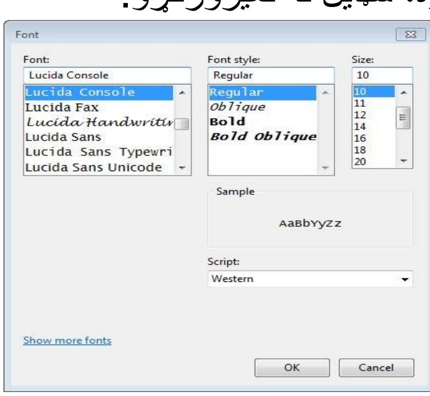

Font: پدې کې مونږ دیوې لیکنې شکل بدلولی شو.
Font style: پدې کې مونږ یوې لیکنې ته ډبلوالی، کږوالی ورکولی
شو.

Size: ددې پواسطه مونږ دلیکنې اندازه ټاکلی شو او لیکنه غټوالی او
کوچنی کولی شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

View menu

پدې منيو کې يوازې يو کمانډ شتون لري چې دStatus Bar په نامه يادېږي.

Status Bar ددې کمانډ پواسطه مونږ Status bar فعالولی اوهم عيرفعالولی شو.

Help menu

په نوموړي منيو دا لاندې کمانډونه شتون لري.

1. View Help
2. About Notepad

View help: دا کمانډ په پروګرام د کومک کولو په خاطر استعمالیږي.
که چېرې مونږ ته په پروګرام کومه ستونزه پېښه شي نو ددې کمانډ په ذريعه يې کولی شو چې حل يې کړو.

About Notepad: دا کمانډ مونږ ته د نوټ فيډ په باره کې معلومات راکوي چې نوموړی پروګرام کومې کمپنۍ جوړکړی.
او کوم ورژن لري.

WordPad Program

دا دوينډوز پروګرامونو څخه يو پروګرام دی کوم چې دليکنې ليکلو او دليکنې ډيزاين کولو لپاره استعماليږي. پدې پروګرام کې مونږ کتابونه، مجلې، ورځپاڼې، رسنۍ، رپورونه، خبرونه او داسې نورشيان ليکلی شو.

Wordpad پروګرام دوه ټيبونه لري Home tabe او View tab.

د Wordpad پروګرام دخلاصولو طريقې

1. Start button- search box- write wordpad- enter.
2. Start button- Run- write wordpad – Ok or Enter.
3. Start button – All programs- accessories- Click on wordpad.
4. Start button- All programs- accessories- right on notepad – write any shortcut key.

(c) ketabton.com: The Digital Library

5. Open notepad- write “Start space wordpad”- save – after name write “.bat”- double click on saved file.
6. Open CMD – write “Start wordpad” – Enter.

د WordPad پروگرام دبندولو طریقې

1. Wordpad button- click on exit.
2. Caption button- click on close.
3. Right click on title bar – click on close.
4. Alt+F4

(I.D.E Integreted Development Enverioment)

6. Title bar
7. Caption button(Minimize, Restore down, close)
8. Quick access tool bar
9. WordPad button
10. Ribbon(Home tabs, View tabs)
11. Ruler
12. Text area
13. Status bar
14. Zoom slider
15. Scroll bar

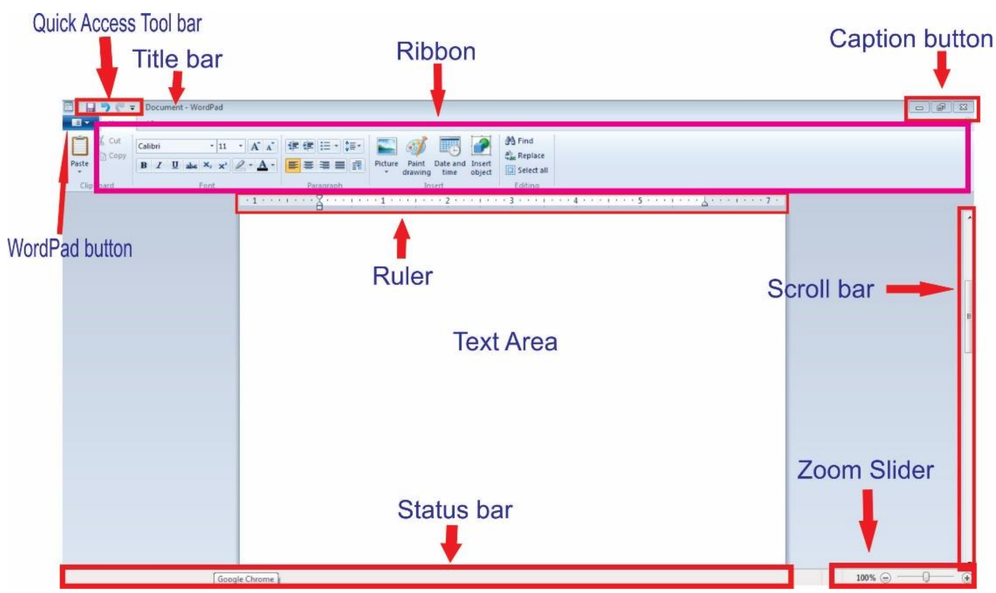

(c) ketabton.com: The Digital Library

WordPad button

په ورډفيډ فتن کې دا لاندې کماندونه شامل دي.

1. New
2. Open
3. Save
4. Save as
5. Print
6. Page setup
7. Send in e-mail
8. About WordPad
9. Exit

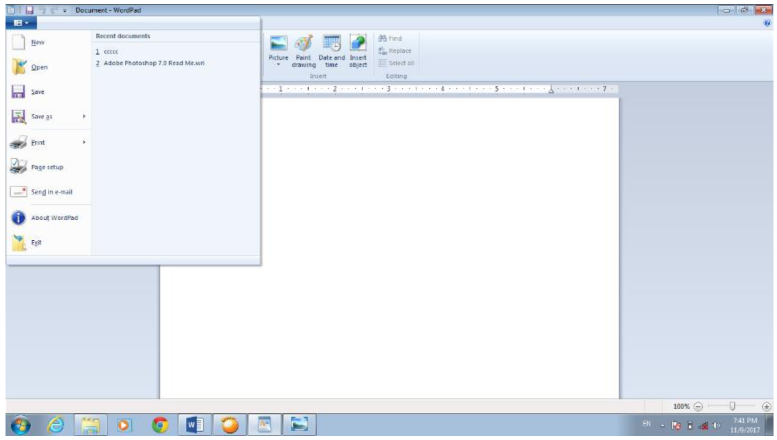

New: دا کمانډ په پروګرام دنوي صفحې منځته راوړلو لپاره استعمالیږي.
شارټ کټ يې Ctrll+N ده.

Open: داکمانډ په پروګرام ديوې دوسيې يا ليکنې دخلاصولو لپاره استعماليږي.
هغه ليکنه کوم چې مونږ په کمپيوټرکې مخکې ساتلي وي.
شارټ کټ يې Ctrll+O ده.

Save: ددې کمانډ په ذريعه مونږ کولی شو چې يوه ليکنه په کمپيوټرکې وساتو. يعني په کمپيوټر کې ديوې ليکنې يا دوسيې دساتلو لپاره استعماليږي.

Save as: ددې کمانډ په واسطه مونږکولی شو چې يوه ليکنه يا فايل په خو نومونو يې په کمپيوټر کې ساتلی شو. شارټ کټ نه لري.
ددې کمانډ پواسطه مونږ يوه دوسيه يا ليکنه په لاندې شکلونواو نومونو يې ساتلی شو.

1. Rich Text document
2. Office Open XML document
3. Open document text
4. Plain text document
5. Other formats

(c) ketabton.com: The Digital Library

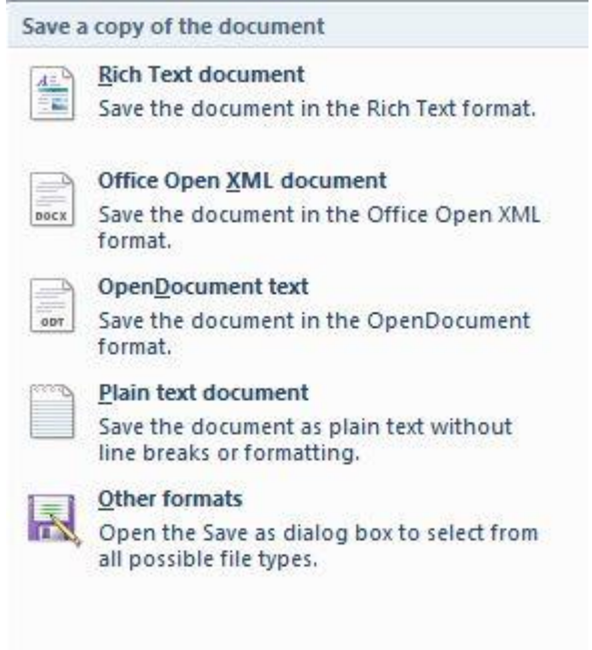

Print: دا کمانډ په پرواګرام کې دليکنې دچاپ کولو لپاره استعماليږي.
شارټ کټ يې Ctrll+P ده.
په Print کمانډ کې لاندې درې کمانډونه شامل دي چې ځانګړې دندې سرته رسوي.

1. Print
2. Quick print
3. Print preview

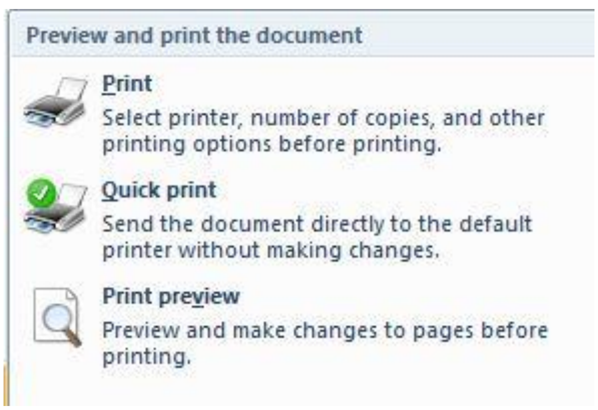

Page setup: ددې کمانډ په ذريعه کولی شو چې خپله ليکنه د چاپولو نه مخکې اندازکولی يا ترتيب کولی شو.

Print: کله چې مونږ پدې باندې کلېک وکړو نو دفرنټ يوه افشن راکوي چې پدې کې دفرنټر نوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتخابیږي، دصفحو کاپي انتخابیږي او داسي نور او افشن یي په لاندي ډول ده.

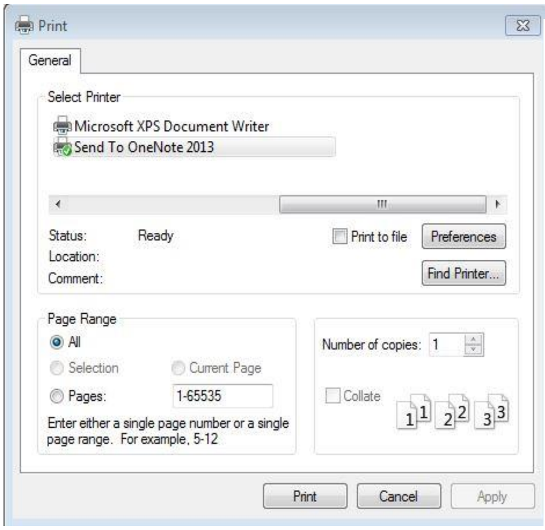

Select printer: ددې په ذریعه باندي دپرنټر نوم انتخابیږي. کوم پرنټرچي مونږپه کمپیوټرکي انستال کړی وي.

Page range: ددې کماند پواسطه مونږ دصفحې شمیر ټاکلی شو. یعني چې مونږ څومره صفحې چاپ کړو.

All: که دا کماند انتخاب کړو نو ټولو لیکنه چاپیږي.

Selection: که دا کماند انتخاب کړو نو فقط انتخاب شوي لیکنه چاپیږي.

Pages: که چیرې وغواړو چې دمونږ لیکنه د دینځمي صفحې نه تر لسمي صفحې پورې چاپ شي نو پدې کې (5-10) لیکو او فرنټ کوو یې.

Current page: که دا کماند انتخاب کړو نو موجوده صفحه به چاپیږي. موجوده هغه صفحه ده چیرته چې کرسر موجود وي.

Number of copies: دا کماند په پروګرام د نوټونو یا کتابونو دشمیر لپاره استعمالیږي. که مونږ وغواړو چې لس کتابونه یا نوټونه دچاپ شي نو لس پکي لیکو.

Collate: که دا کماند انتخاب کړو نو لومړی صفحه به لس ځله چاپیږي او بیا به دوهمه صفحه لس ځله چاپیږي او همدغسي مسلسل چاپیږي.

Quick print: دا کماند په پروګرام کې دلیکني مستقیماً چاپولو لپاره استعمالیږي یعني کله چې پدې کماند باندې کلیک وکړو نو لیکنه متسقیماً چاپیږي او کومه افشن نه راکوي.

Print preview: ددې کماند پواسطه لیکنه مخکې دچاپولو نه کتلی شو.

Print: که چیرې په فرنډ باندې کلیک وکړو نو لیکنه مستقیماً چاپیږي.

Page setup: پدې کماند کې مونږ دلیکني دصفحې ستینګ کولای شو او ترتیب کولی شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

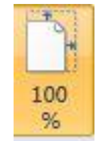

که چېرې مونږ پدې باندې کلیک وکړو نو صفحه ۱۰۰٪ فیصده نږدې کوي.

One page: که چېرې پدې باندې کلیک وکړو نو یوه صفحه راته ښکاره کوي.
Two pages: که چېرې پدې باندې کلیک وکړو نو دوې صفحې راته ښکاره کوي.

Next page: که چېرې مونږ زیاتې صفحې لیکنه کړې وي نو ددې پواسطه دوهمه صفحه راته ښکاره کوي.
Previous page: ددې پواسطه مونږ وروستنۍ صفحه ښکاره کوي یعنې کله چې په Next page کلیک وکړو نو دوهمه صفحه راته ښکاره کوي او وغواړو چې لومړۍ صفحې ته بېرته لاړ شو نو Previous page باندې کلیک کوو.

Close print preview: دا کمانډ د Print preview دبندولو لپاره استعمالیږي.

Page setup: ددې کمانډ په ذریعه کولی شو چې خپله لیکنه مخکې دچاپولو نه اندازکولی او ترتیب کولی شو.

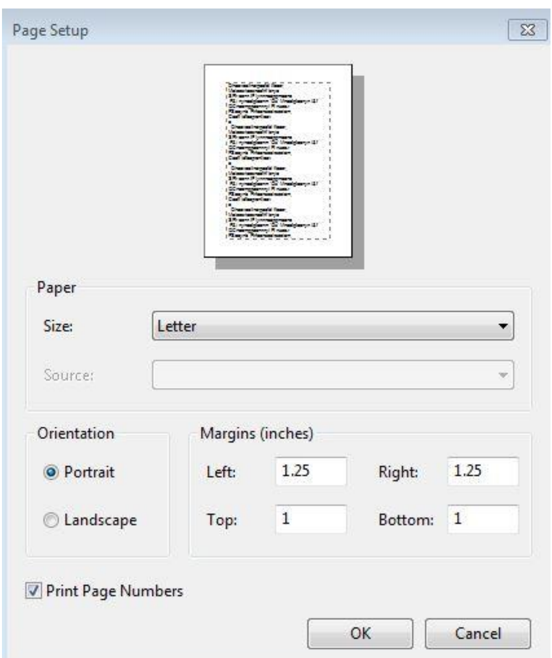

Size: ددې کمانډ پواسطه مونږ دصفحې اندازه ټاکلی شو یعنې که صفحه A4 نو A4 انتخابوو.

Orientation: پدې کې دوه کمانډو شتون لري چې یو Portrait او بل Landscape دی.

Portrait: که چېرې دا کمانډ انتخاب کړو نو صفحه په افقي ډول چاپیږي.

Landscape: که چېرې دا کمانډ انتخاب کړو نو صفحه په عمودي ډول چاپیږي.

Margins (inches): دا کمانډ دصفحې دڅنډو اندازې لپاره استعمالیږي.
پدې کمانډ کې Left,Right,Top,Bottom شامل دي.
Right: ددې پواسطه دصفحې دښي طرف اندازه ټاکل کیږي.
Left: ددې پواسطه دصفحې دچپ طرف اندازه ټاکل کیږي.
Top: ددې پواسطه دصفحې د سر طرف اندازه ټاکل کیږي.
Bottom: ددې پواسطه دصفحې دلاندې طرف اندازه ټاکل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Print page Numbers: که چېرې نومورې کمانډ ته کلېک اینودل شي نو دصفحې نمبر چاپیږي او که چېر کلېک ورته اینودل شوي نه وي نو دصفحې نمبر نه چاپیږي.

Send in e-mail: دا کمانډ په پروګرام کې د ایمل لیږلو لپاره استعمالیږي.

About Wordpad: دا کمانډ مونږ ته دورډفیډ په باره معلومات راکوي.

Exit: دا کمانډ دپروګرام دبندولو لپاره استعمالیږي.

Home tab (Clipboard group)

په Clipboard ګروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Cut
2. Copy
3. Paste
4. Paste special

Cut: دا کمانډ په پروګرام دلیکنې دېرې کولو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ یې Ctrl+X ده.

Copy: دا کمانډ په پروګرام دلیکنې څخه دکاپي اخیستلو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ یې Ctrl+C ده.

Paste: دا کمانډ په پروګرام کې دلیکنې دانتقالولولپاره استعمالیږي یعنې Cut شوي یا Copy شوي لیکنه یو ځای بل ځای انتقالوي. شارټ کټ یې Ctrl+V دی.

Paste special: دا کمانډ په پروګرام کې یوه لیکنه د عکس په شکل انتقالوي.

Home tab (Font group)

په Font ګروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Font family
2. Font size
3. Grow font
4. Shrink font
5. Bold

(c) ketabton.com: The Digital Library

6. Italic
7. Underline
8. Strikethrough
9. Subscript
10. Superscript
11. Text highlight color
12. Text color

Font family: دا کمانډ په پروګرام کې لیکنې ته دشکل او ډیزاین ورکولولپاره استعمالیږي.

Font size: دا کمانډ په پروګرام کې دلیکنې ته د اندازې ورکولو لپاره استعمالیږي یعنې لیکنه غټولی شو او هم یې کوچنۍ کولی شو.

Grow font: ددې کمانډ په کلېک کولو سره دلیکنې اندازه زیاتیږي یعنې غټیږي.
Shrink font: ددې کمانډ په کلېک کولو سره دلیکنې اندازه کمیږي یعنې کوچنۍ کیږي.

Bold: ددې کمانډ پواسطه لیکنې ته لږ ډبلوالی ورکولی شو. شارټ کټ یې Ctrl+B ده.
Italic: دا کمانډ په پروګرام دلیکنې د کږوالی لپاره استعمالیږي یعنې لیکنې ته لږ کږوالی ورکوي. شارټ کټ یې Ctrl+I ده.

Underline: دا کمانډ په پروګرام لیکنې ته د لاندې خط ورکولو لپاره استعمالیږي شارټ کټ یې Ctrl+U ده.

Strikethrough: دا کمانډ په پروګرام دلیکنې په منځ کې خط تیرولو لپاره استعمالیږي یعنې دلیکنې په منځ کې لیکه ورکول کیږي.

Subscript: دا کمانډ په پروګرام کې لیکنې یا عددونو ته دقاعدې ورکولولپاره استعمالیږي. شارټ کټ یې =+Ctrl ده.

Superscript: دا کمانډ په پروګرام کې لیکنې یا عددنو ته دتوان ورکولو لپاره استعمالیږي. یعنې دلیکنې یا عددونو دپاسه لیکنه ورکولی شو. شارټ کټ یې ++Ctrl+Shift ده.

Text highlight color: دا کمانډ په پروګرام کې دلیکنې شاته د رنګ ورکولولپاره استعمالیږي یعنې دلیکنې څټ(شاته) رنګ ورکولی شو.

Text color: دا کمانډ په پروګرام کې لیکنې ته د رنګ ورکولولپاره استعمالیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Home tab (Paragraph group)

په Paragraph ګروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Decrease Indent
2. Increase Indent
3. Start a list
4. Line spacing
5. Align text left
6. Center
7. Align text right
8. Justify
9. Paragraph

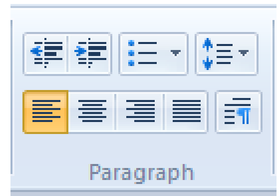

Decrease Indent: ددې کمانډ پواسطه کرسر یا لیکنه چپ طرف ته انتقالولی شو.
Increase Indent: ددې کمانډ پواسطه کرسر یا لیکنه ښي طرف ته وړلی شو.
Start a list: دا کمانډ په پروګرام کې دلیکنې لاینو ته نمبر، نقطې، الفباء توري ورکولو لپاره استعمالیږي.

Line spacing: دا کمانډ په پروګرام کې دلاینو ترمنځ دفاصلې ټاکلو لپاره استعمالیږي.

Align text to left: دا کمانډ په پروګرام کې دکرسر یا لیکنې دچپ طرف ته وړلو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې Ctrl+L ده.

Center: دا کمانډ په پروګرام کې دکرسر یا لیکنې دپروګرام منځته راوړلو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې Ctrl+E ده.

Align text to right: دا کمانډ په پروګرام کې دکرسر یا لیکنې ښي طرف ته دوړلو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې Ctrl+R ده.

Justify: دا کمانډ په پروګرام کې دلیکنې دمنظم کولو لپاره استعمالیږي.
یعنې کله چې لیکنه عیرمنظمه یا ناسمه وي نو ددې کمانډ په کلیک کولوسره لیکنه سمیږي. شارټ کټ يې Ctrl+Jدی.

Paragraph: دا کمانډ په پروګرام کې د پاراګرافونو ترمنځ فاصلې ټاکلو لپاره استعمالیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Home tab (Insert group)

په Insert ګروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Picture
2. Paint drawing
3. Date and time
4. Insert object

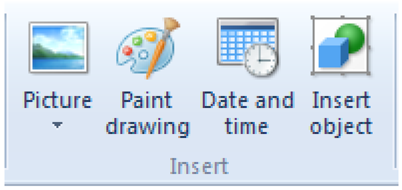

Picture: ددې کمانډ پواسطه دکمپیوټرڅخه د پروګرام صفحې ته عکسونه راوړلی شو.
Change Picture: ددې کمانډ پواسطه بل عکس بدلولی شو.
Resize picture: ددې کمانډ په پواسطه په پروګرام کې دعکس اندازه ټاکلی شو.

Paint drawing: ددې کمانډ پواسطه د Paint پروګرام څخه رسمی راوړلی شو
یعني کله چې پدې کمانډ باندې کلیک وکړو نو Paint پروګرام خلاصیږي. کله چې
رسمی وکړو نو بیا Paint پروګرام بندو نو رسمی WordPad پروګرام ته راځي.
شارټ کټ یې Ctrl+D دی.

Date and time: ددې کمانډ پواسطه دپروګرام صفحې ته تاریخ او وخت راوړلی شو.

Insert object: دا کمانډ په پروګرام کې دنورو پروګرامونو څخه دفایلونو راوړلولپاره
استعمالیږي او دهرپروګرام څخه مونږ فایلونه راوړلی شو.

Home tab (Editing group)

په Insert ګروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Find
2. Replace
3. Select all

(c) ketabton.com: The Digital Library

Find: دا کمانډ په پروګرام کې ديوې کلمې دپيدا کولو لپاره استعماليږي.
شارټ کټ يې Ctrl+F دی.

Find: دا کمانډ په پروګرام کې ديوې کلمې دلټون يا پيداکولو لپاره استعماليږي. کله چې مونږ زياته ليکنه کړي نو مونږ غواړو چې يو لغات يا کلمه پيداکړو نو ددې کمانډ په استفادې سره مونږ يولغات يا کلمه پيداکولو شو. شارټ کټ يې Ctrll+Fده.

Find What: پدې ځای کې مونږ هغه کلمه ليکو کوم چې مونږ يې پيداکوو.

Find Next: کله چې مونږ په ليکنه کې يوه کلمه زياته ليکلې وي نو ددې بټن په کليک کولو سره مونږ ته نوره کلمې هم پيداکوي.

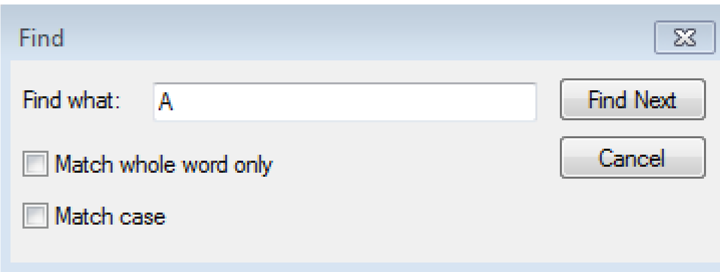

Cancel: دا ديرانسټل شوې چوکاټ څخه دايستلو لپاره استعماليږي.

Match whole word only: که چېرې دا کمانډ ته کلېک ايښودل شوې وې نو هرډول کلمې پيداکوې که په غټو توري او يا کوچنۍ توري وې.

Match case: که دې ته کلېک ايښودل شوې وې نو مونږ ته هغه کلمه پيداکوې چې په يو شان تورو ليکل شوې وې. يعنې که يوه کلمه په غټو تورو ليکل شوې وې نو په غټو تورو يې پيداکوې او په کوچنۍ تورو يې نه راته پيداکوې. او که په کوچنۍ تورو ليکل شوې وې نو په کوچنۍ تورو يې پيدا کوې او په غټوتورو يې نه پيداکوې.

Replace: دا کمانډ په پروګرام کې يوه کلمه په بله کلمه بدلولولپاره استعماليږي.
شارټ کټ يې Ctrl+H دی.

Find Next: ددې کمانډ په کليک کولو سره مونږ ته نورو کلمې پيداکوې چې په ليکنه کې زياتې ليکل شوې وې. شارټ کټ يې F3 ده.

Replace: دا کمانډ په پروګرام يوه کلمه په بله کلمه بدلولولپاره استعماليږي.

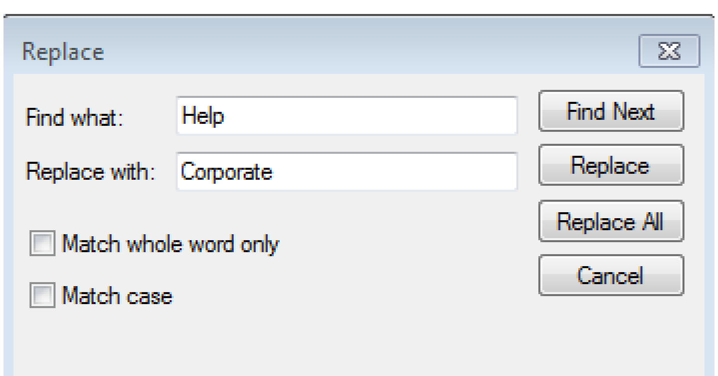

Find what: پدې کې مونږ هغه کلمه ليکو چې په ليکنه کې شامله وې.

Replace with: پدې کې مونږ هغه کلمه ليکو چې په بله کلمه يې بدلوو.

Find Next: دا دکلمی دپيداکولو لپاره استعماليږي.

Replace: دا کمانډ يوه کلمه په بله کلمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبدلولو لپاره استعماليږي.

Replace All: دا کمانډ په پروګرام کې زياتې کلمې په بله کلمه بدلولو لپاره استعماليږي.

Match whole word only: که چېرې دا کمانډ ته کلیک اینبودل شوي وي نو هر ډول کليمې پيداکوي که په غټو تورو ليکل شوي او يا که په کوچنيو تورو ليکل شوي وی.

Match case: که دې ته کلیک اینبودل شوي وي نو مونږ ته هغه کلمه پيداکوي چې په يو شان تورو ليکل شوي وي. يعني که يوه کلمه په غټو تورو ليکل شوي وي نو په غټو تورو يې پيداکوي او په کوچنی تورو يې نه راته پيداکوي. او که په کوچنی تورو ليکل شوي وي نو په کوچنی تورو يې پيدا کوي او په غټوتورو يې نه پيداکوي.

Select all: دا کمانډ په پروګرام کې دټولی ليکنې دانتخابولولپاره استعماليږی. شارټ کټ يې Ctrl+A دی.

View tab (Zoom group)

په zoom ګروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Zoom in
2. Zoom out
3. 100%

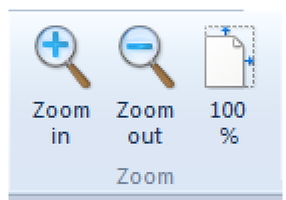

Zoom in: ددې کمانډ په کليک کولو سره د پروګرام صفحه ستريږي او ليکنه رانږدې کيږي.

Zoom out: ددې کمانډ په کليک کولو سره د پروګرام صفحه کوچنی کيږي او ليکنه کوچنی کيږي.

100%: ددې په کلیک سره دپروګرام صفحه ۱۰۰٪ فيصده ستريږي او دا يې عادی حالت دی. او ليکنه هم په ۱۰۰٪ کې ښکاره کوي.

View tab (Show or hide group)

پدې ګروپ کې لاندې افشنونه شامل دي.

1. Ruler
2. Status bar

(c) ketabton.com: The Digital Library

Ruler: که چېرې دا کمانډ ته کلیک اینودل شوي وي نو په پروګرام کې خط کش ښايي او که چېرې کلیک ورته نه اینودل شوی نو خط کش نه ښايي.

Status bar: که چېرې دا کمانډ ته کلیک اینودل شوي وي نو په پروګرام Status bar ښايي او که چېرې کلیک ورته نه اینودل شوي نو Status bar نه ښايي.

View tab (Settings group)

پدې ګروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Word wrap
2. Measurement units

Wordwrap: پدې کمانډ کې لاندې افشنونه شامل دي.

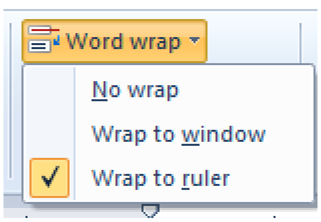

No wrap: که چېرې دې ته کلیک اینودل شوي وي نو لیکنه دپروګرام دصفحې سره نه ماتیږي او مستقیماً حرکت کوي.

Wrap to window: که چې دې ته کلیک اینودل شوي وي نو نو لیکنه دپروګرام دصفحې سره ماتیږي.

Wrap to ruler: که چېرې دې ته کلیک اینودل شوي وي نو لیکنه د خط کش داندازې مطابق ماتیږي.

Measurement units: دا کمانډ په پروګرام کې دخط کش دواحدونو بدلولوپاره استعمالیږي. یعنې خط کش په په انچ، سنتي متر، پوئنټ، پیکس یې بدلولی شو.

Paint program

د کمپیوټر د ویندوز پروګرامونو څخه یو پروګرام چې درسمی او ډیزاین کولو لپاره استعمالیږي.

د Paint پروګرام دخلاصولو طریقې

1. Start button- search box- write paint- enter.

(c) ketabton.com: The Digital Library

2. Start button- Run- write paint – Ok or Enter.
3. Start button – All programs- accessories- Click on paint.
4. Start button- All programs- accessories- right on paint – write any shortcut key.
5. Start button-search box-write “pbrush” – enter.

د Paint پروګرام دبندولو طريقې

1. Paint button- click on exit.
2. Caption button- click on close.
3. Right click on title bar – click on close.
4. Alt+F4

(I.D.E Integrated Development Environment)

16. Title bar
17. Caption button(Minimize, Restore down, close)
18. Quick access tool bar
19. Paint button
20. Ribbon(Home tabs, View tabs)
21. Ruler
22. Text area
23. Status bar
24. Zoom slider

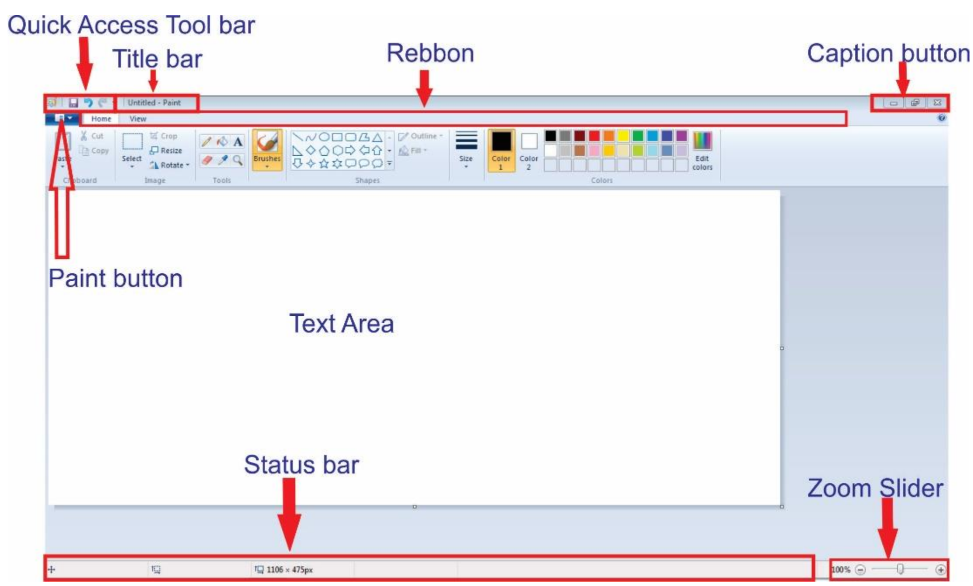

(c) ketabton.com: The Digital Library

Paint پروګرام دوه ټیبونه لري چې یو Home او بل View دی.

Paint button

پدې بټن کې دا لاندې کمانډونه شتون لري.

1. New
2. Open
3. Save
4. Save as
5. Print
6. From scanner or camera
7. Send in e-mail
8. Set as desktop background
9. Properties
10. about paint
11. Exit

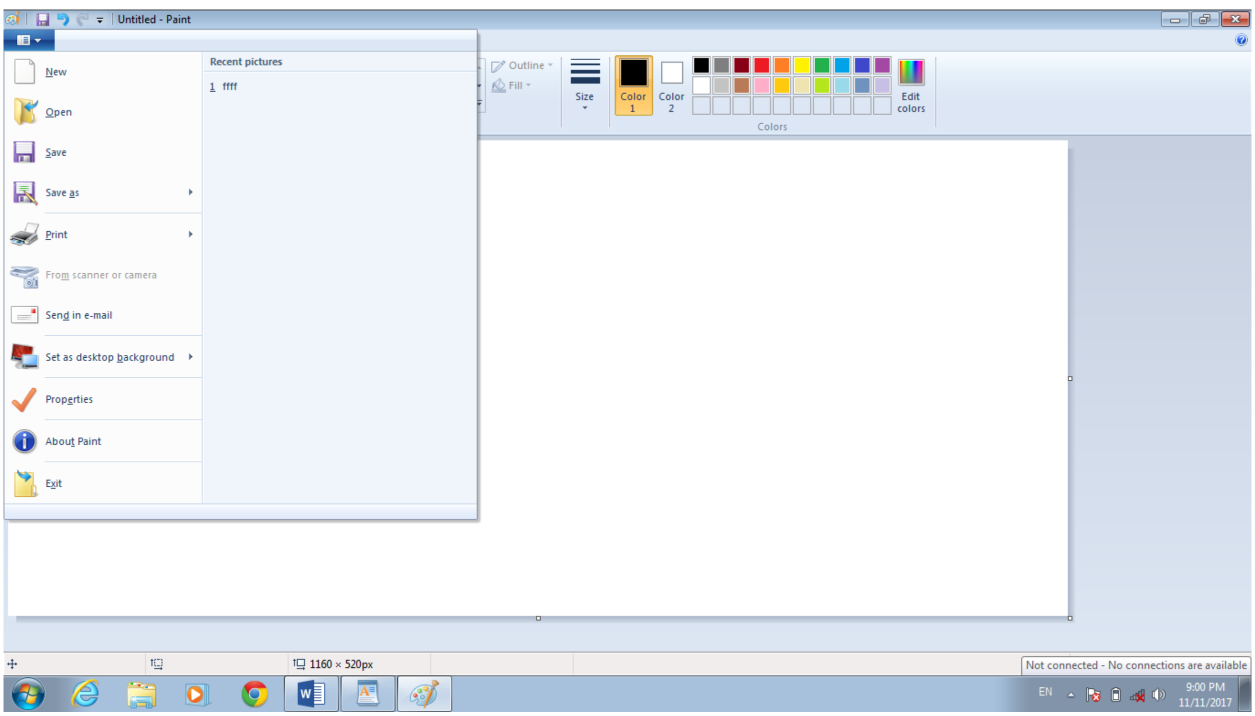

New: دا کمانډ په پروګرام دنوي صفحې منځته راوړلو لپاره استعمالیږي.
شارټ کټ یې Ctrl+N ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Open: داکمانډ په پروګرام دیوې دوسیې یا لیکنې دخلاصولو لپاره استعمالیږي.
هغه لیکنه کوم چې مونږ په کمپیوټرکې مخکې ساتلې وي.
شارټ کټ یې Ctrll+O ده.

Save: ددې کمانډ په ذریعه مونږ کولی شو چې یوه لیکنه په کمپیوټرکې وساتو. یعنې په کمپیوټر کې دیوې لیکنې یا دوسیې دساتلو لپاره استعمالیږي.

Save as: ددې کمانډ په واسطه مونږکولی شو چې یوه لیکنه یا فایل په څو نومونو یې په کمپیوټر کې ساتلی شو. شارټ کټ نه لري.
ددې کمانډ پواسطه مونږ یوه دوسیه یا لیکنه په لاندې شکلونواو نومونو یې ساتلی شو.

Print: دا کمانډ په پروګرام د لیکنې د چاپولو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ یې Ctrl+P ده.

From scanner or camera: ددې کمانډ پواسطه د سکېنر یا کیمرې څخه دتصویرراخیستلو لپاره استعمالیږي.

Send in e-mail: ددې کمانډ په پواسطه مونږ ایمل لیږلی شو.

Set as desktop background: ددې کمانډ پواسطه یو رسم شوي تصویر د کمپیوټر Background ته ورکولی شو.

Properties: ددې کمانډ پواسطه په پروګرام کې دیو تصویر سټینګ کولی شو.

About paint: ددې کمانډ پواسطه مونږ دPaint پروګرام معلومات کتلی شو.

Exit: دا کمانډ د Paint پروګرام د بندولولپاره استعمالیږي.

Home tab (Clipboard group)

په Clipboard ګروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Cut
2. Copy

(c) ketabton.com: The Digital Library

3. Paste
4. Paste from

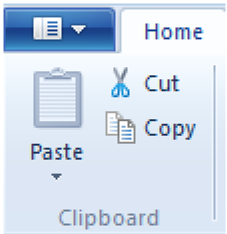

Cut: دا كماند په پروګرام دليكني ديري كولو لپاره استعماليږي.
شارټ كټ يې Ctrl+X ده.

Copy: دا كماند په پروګرام دليكني څخه د كاپي اخيستلو لپاره استعماليږي.
شارټ كټ يې Ctrl+C ده.

Paste: دا كماند په پروګرام كې د ليكني د انتقالولولپاره استعماليږي يعنې Cut شوي يا Copy شوي ليكنه يو ځاى بل ځاى انتقالوي. شارټ كټ يې Ctrl+V دى.

Paste from: دا كماند په پروګرام كې د كمپيوټر څخه مخكينى، رسم شوي رسمى راخيستلو لپاره استعماليږي.

Home tab (Image group)

په image ګروپ كې لاندې كماندونه شتون لري.

1. Select
2. Crop
3. Resize
4. Rotate

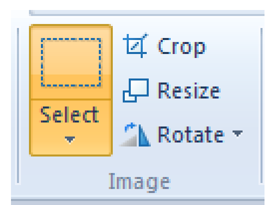

Select: دا كماند په پروګرام كې د ليكني يا د شكل انتخابولولپاره استعماليږي.
شاټ كټ يې Ctrl+A ده.
په Select كماند كې لاندې نور كماندونه شتون لري.

1. Rectangular selection
2. Free-form selection
3. Select all
4. Invert selection
5. Delete
6. Transparent selection

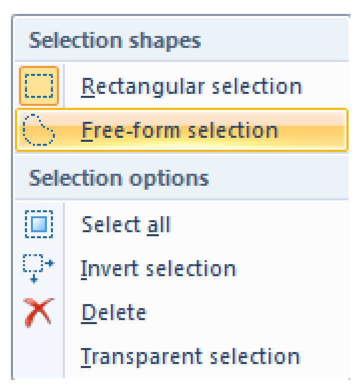

(c) ketabton.com: The Digital Library

Rectangular selection: دا کمانډ په پروګرام کې دلیکني یا تصویر دمربع یا مستطیل په شکل د انتخابولولپاره استعمالیږي. یعني لیکنه یا تصویر څلور ضلعی انتخابولی شو.

Free-form selection: دا کمانډ په پروګرام د لیکني، تصویراو شکل پخپله خوښه دانتخابولو لپاره استعمالیږي یعني په خپله خوښه یې انتخابولی شو.

Select all: دا کمانډ په پروګرام د لیکني، تصویر او شکل د ټول انتخابولولپاره استعمالیږي.

Invert selection: که چیرې مو لیکنه یا تصویر لږ انتخاب کړي وي نو ددې کمانډ په کلیک کولوسره لیکنه یا تصویر ټول انتخابیږي.

Delete: دا کمانډ په پروګرام کې دانتخاب شوي لیکني یا تصویر د ړنګولولپاره استعمالیږي.

Transparent selection: که چیرې دا کمانډ ته کلیک اینودل شوي وي نو په تصویر باندې لیکنه د پاسه کیږي او دلیکني سره تشه ساحه نه راځي او که چیرې کلیک ورته نه وي اینودل شوي نوپه تصویرباندې دلیکني سره تشه ساحه راځي.

: دا کمانډ په پروګرام کې دانتخاب شوي لیکني یا تصویر دیرې کولولپاره استعمالیږي.**Crop** شارټ کټ یې Ctrl+Shift+X ده.

Resize: دا کمانډ په پروګرام کې دعکس داندازې ټاکلولپاره استعمالیږي یعني دعکس اندازه ټاکلی شو. شارټ کټ یې Ctrl+W دی.

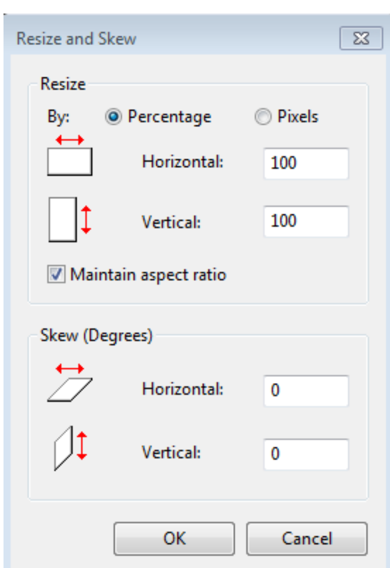

مونږ عکس په Percentage او Pixels یې ښایلی شو چې دغه دواړه دعکس واحدات دي.

Horizontal: پدې کې مونږ عکس ته افقي اندازه ټاکلی شو.

Vertical: پدې کې مونږ عکس ته عمودي طرف اندازه ټاکلی شو.

Skew (Degrees): پدې کې مونږ عکس کږولی شو.

Horizontal: پدې کې مونږ عکس ته افقي اندازه ټاکلی شو.

Vertical: پدې کې مونږ عکس ته عمودي طرف اندازه ټاکلی شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Rotate: دا کمانډ په پروګرام کې دعکس دتاوولولپاره استعماليږي.

Home tab (Tools group)

په Tools ګروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Pencil
2. Fill with color
3. Text
4. Eraser
5. Color picker
6. Magnifier
7. Brushes

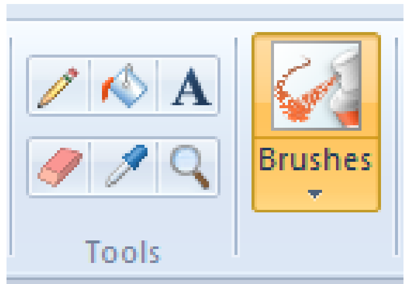

Pencil: دا کمانډ په پروګرام کې په خپله خوښه درسم جوړولولپاره استعماليږي.
او هم د نوم ليکلو لپاره استعماليږي.

Fill with color: دا کمانډ په پروګرام کې درسم شوي شکل ته درنګ ورکولولپاره استعماليږي.

Text: دا کمانډ په پروګرام کې دليک ليکلو لپاره استعماليږي.
Eraser: درسم شوي شکل يا تصوير د پاکولو يعنې درنګولو لپاره استعماليږي.

Color picker: ددې پواسطه ديوه عکس څخه رنګ اخيستلی شو او په بل رسم شوي شکل باندې يې نصبولی شو.

Magnifier: ددې کمانډ په کلېک کولوسره رسم شوي شکل يا تصويرغټيږي يعنې رانږدې کيږي.

Brushes: ددې کمانډ پواسطه مختلف ډوله ليکنه يا رسمې کولی شو.

Home tab (Shapes group)

په Shapes ګروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Shapes
2. Outline
3. Fill

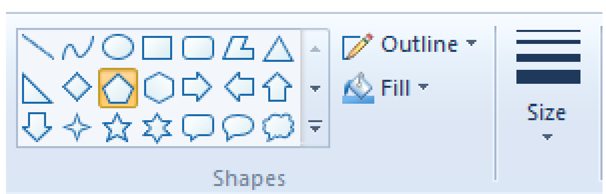

(c) ketabton.com: The Digital Library

4. Size

Shapes: ددې پواسطه مونږ مختلف ډوله شکلونه رسمولی شو.
Outline: دا کمانډ په پروګرام کې درسم شوي شکل خط ته د تغیرورکولولپاره استعمالیږي.
Fill: دا کمانډ په پروګرام کې درسم شوي شکل ډکولواوهغې ته د تغیرورکولولپاره استعمالیږي.

Size: ددې پواسطه درسم شوي شکل لیکې غټولی شو.

Home tab (Colors group)

په Colors ګروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Colors
2. Editing colors

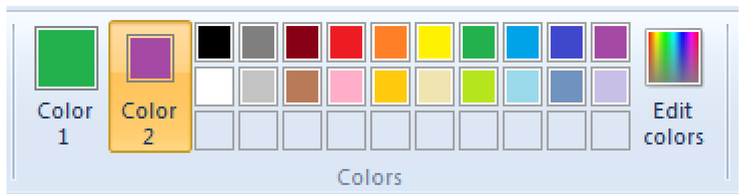

Colors: ددې کمانډ پواسطه رسمی ته مختلف ډوله رنګونه ورکولی شو.

Edit colors: ددې پواسطه مونږ په رنګونوکې تغیرکولی شو یعنې هغه رنګونه راخیستلو شوچې په Colors کې موجود نه وي.

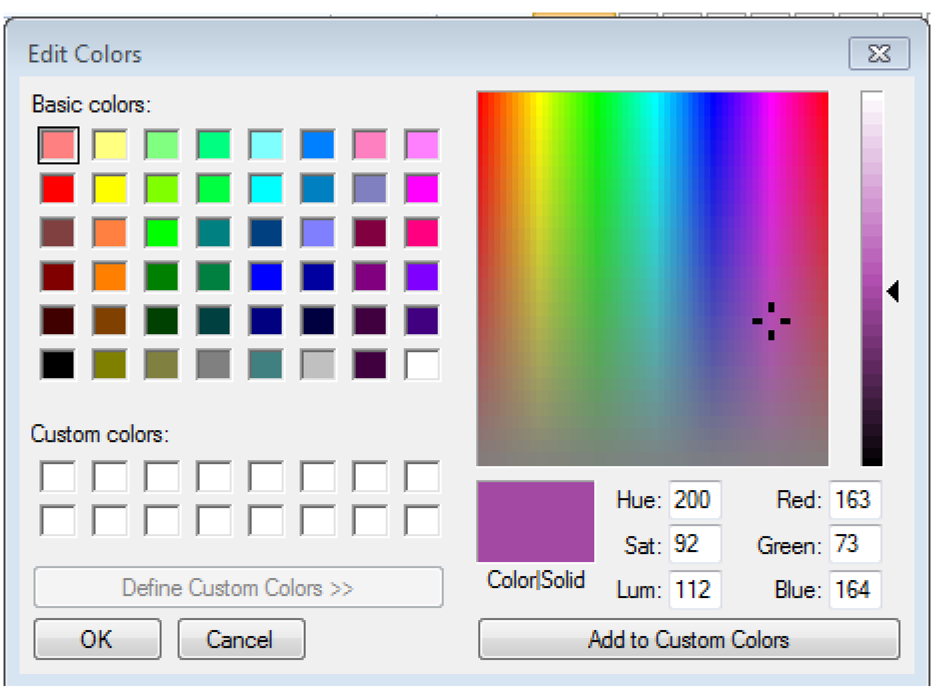

(c) ketabton.com: The Digital Library

View tab (Zoom group)

په zoom ګروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Zoom in
2. Zoom out
3. 100%

Zoom in: ددې کمانډ په کلیک کولو سره دپروګرام صفحه ستریږي او لیکنه رانږدې کیږي.

Zoom out: ددې کمانډ په کلیک کولو سره دپروګرام صفحه کوچنۍ کیږي او لیکنه کوچنۍ کیږي.

100%: ددې په کلېک سره دپروګرام صفحه ۱۰۰٪ فیصده ستریږي او دا یې عادی حالت دی. او لیکنه هم په ۱۰۰٪ کې ښکاره کوي.

View tab (Show or hide group)

پدې ګروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Rulers
2. Gridlines
3. Status bar

Ruler: که چېرې دا کمانډ ته کلیک اینبودل شوي وي نو په پروګرام کې خط کش ښایي او که چېرې کلیک ورته نه اینبودل شوی نو خط کش نه ښایي.

Gridline: که چېرې دا کمانډ ته کلېک اینبودل شوي وي نو په پروګرام صفحه باندې یو ډول لیکي راځي لکه جال، او که چېرې کلېک ورته نه وي اینبودل شوي نو بیا لیکې نه راځي. شارټ کټ یې Ctrl+G ده.

Status bar: که چېرې دا کمانډ ته کلېک اینبودل شوي وي نو په پروګرام کې Status bar ښایي او که چېرې کلېک ورته نه اینبودل شوي نو Status bar نه ښایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

View tab (Display group)

په display ګروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Full screen
2. Thumbnail

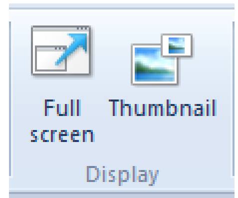

Full screen: دا کمانډ په پروګرام کې دعکس یا رسمی په مکمل سکرین ښودلو لپاره استعمالیږي.

Thumbnail: ددې کمانډ پواسطه یو کړکۍ خلاصیږي چې نوموړي کړکۍ دیوه رسمی preview شکل کتلی شو.

Start Button

ددې بټني په کلیک کولو سره مونږ ته په کمپیوترکې یو لیست راڅرګندیږي چې په دې لیست په دکمپیوترټول پروګرامونه کتلی شو او خلاصولی یې شو.

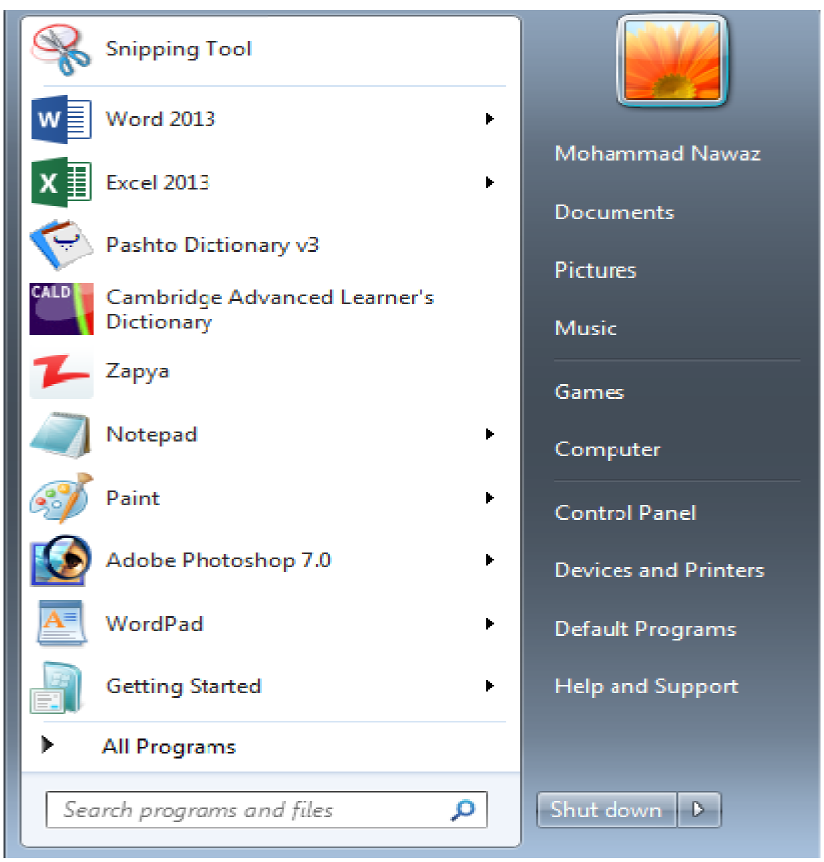

Search box: دا دپروګرام یا فایل دپلټلولپاره استعمالیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Shut down

دا بټن دکمپیوټر دبندولولپاره استعمالیږي. نو پدې بټن کې لاندې کماندونه شامل دي.

1. Switch user
2. Log off
3. Lock
4. Restart
5. Sleep
6. Hibernate

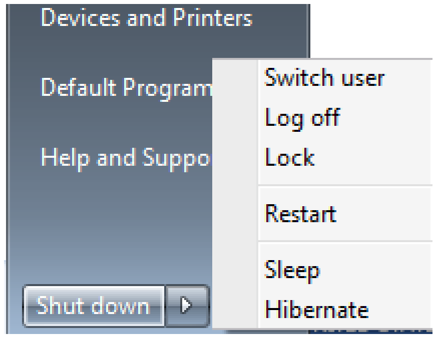

Switch user: دا کمانډ د User دبندولولپاره استعمالیږي او پروګرامونه ورسره نه بندیږي.

Log off: دا کمانډ د User بندولو لپاره استعمالیږي او پروګرامونه هم ورسره بندیږي.

Lock: دا کمانډ د کمپیوټر د کلف کولو لپاره استعمالیږی.

Restart: دا کمانډ کمپیوټر د ارام ورکولو لپاره استعمالیږي، کمپیوټر یو ځل بندیږي اوبیا مستقیماً چلنیږي.

Sleep: دا کمانډ کمپیوټر ته د لږ خوب کولو لپاره استعمالیږي یعنې کمپیوټر بندیږي لږ ځنډ وروسته بیا چلنیږي.

Hibernate: دا کمانډ کمپیوټر ته د استراحت ورکولو لپاره استعمالیږي.

د کمپیوټر مهم شارټ کټ

Commands	Shortcuts
New	Ctrl + N
Open	Ctrl + O
Save	Ctrl + S
Print	Ctrl + P
Print preview	Ctrl + F2
Close program	Alt + F4
Bold	Ctrl + B

(c) ketabton.com: The Digital Library

Italic	Ctrl + I
Underline	Ctrl + U
Subscript	Ctrl + =
Superscript	Ctrl + Shift ++
Find	Ctrl + F
Replace	Ctrl + H
Select all	Ctrl + A
Cut	Ctrl + X
Copy	Ctrl + C
Paste	Ctrl + V
Undo	Ctrl + Z
Redo	Ctrl + Y
Go To	Ctrl + G
Open Start Menu	Ctrl + Esc
Delete back word	Ctrl + Backspace button
Refresh the active windows	F5
Display the help menu	F1
Open Computer	Windows logo key + E
Select the search box	Ctrl + E
Zoom in	Ctrl + page up
Zoom out	Ctrl + page down
Show or hide the ruler	Ctrl + R
Increase the font size	Ctrl + Shift + >
Decrease the font size	Ctrl + Shift + <
Rename the Select item	F2
Select the search box	Alt + D

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library